

№ 17 (9006),
жұма, 10 мамыр
2024 жыл

Eskeldi_eli@mail.ru

Ескелді аудандық қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық газеті. Газет 1930 жылғы 13 қазаннан шығады.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ОТАН ҚОРҒАУШЫ КҮНІМЕН ҚҰТТЫҚТАУЫ

Еліміздегі армиямыз егемендігіміздің кепілі, бейбітшілік пен мемлекеттілігіміздің мызғымас тірегі саналады. Біз әскеріміздің әлеуетін оқу-жаттығу жиындарында ғана емес, нақты міндеттерді жүзеге асыру барысында да көріп жүрміз. Алапат тасқын ел-жұртқа қауіп төндіргенде, сарбаздарымыз алдыңғы шептен табылды. Олар өздеріне жүктелген міндетті мінсіз атқарып, отаншылдықтың озық үлгісін көрсетті. Еліміздің қорғаныс қабілетін күшейту және әскери қызметкерлерді қолдау қашанда мемлекеттік саясаттың басым бағыты болып қала береді. Қарулы Күштеріміздің мерейі үстем болсын! Баршаңызға зор денсаулық, бақ-береке тілеймін!

ҚҰРМЕТТІ ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНЫҢ ТҰРҒЫНДАРЫ МЕН ҚОНАҚТАРЫ!

ЕР – ЕЛІНІҢ ҚОРҒАНЫ

бабаларымыздың ерлік жолына адал болу жөніндегі әңгімелері ең алдымен елдің Қарулы Күштеріне тікелей қатысты. Тәуелсіздікті қорғау, оның берік сақшысы, қуатты қорғаны болу бүгінгі ел жауынгерлерінің алдындағы үлкен міндет. Осыдан 32 жыл бұрын Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Тәуелсіз мемлекетіміздің төл Қарулы Күштерін құру туралы жарлыққа қол қойған болатын. Өткен уақыт ішінде еліміздің басты құндылықтары – бейбіт өмір мен тыныштықты, өркендетті елдер қатарында қарыштап дамудың алып қадамдарын жасап келе жатқан мемлекетіміздің әскери қауыпсіздігін қамтамасыз ету жолында талай іс атқарылды. Кәсіпқой армияға аяқ басқан Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің жауынгерлік дайындығы, әскери тәртібі, жеке құрамның моральдық

- психологиялық жағдайы жоғары деңгейде болуы әскери қызметшілердің Отанды қорғауда қаншалықты дайын екендігін көрсетуі тиіс. Бүгінгі сарбаздарымызда патриоттық сезім, отансүйгіштік қасиеті айрықша екенін атап айтқан жөн. Бұл қазақ елінің болашағы жарқын, халық ертеңінің тұтқасы осы сарбаздар қолында болса, онда биіктегеніміз, қанатымызды кеңге жайғанымыз, күн астындағы бүркіттей алысқа самғағанымыз деп білуіміз керек. Тәуелсіз еліміз төл армиясы қатарында қызмет ету - үлкен құрмет. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері қатарындағы әскери қызметшілерді және жеке құрамын Отан қорғаушылар күнімен, Қазақстан Қарулы Күштерінің 32 жылдығымен құттықтаймын. Сіздерге мықты денсаулық, Қазақстан Республикасының игілігі жолындағы қызметте биік табыс-тар тілеймін. Д.НҰРТӨЛЕУҰЛЫ Ізгі тілекпен Ескелді және Көксу аудандарының қорғаныс істері жөніндегі біріктірілген бөлім бастығы

Сіздерді Отан қорғаушылар күнімен және Ұлы Жеңістің 79 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын! Бұл мерекелер батырлардың даңқты рухын ардақтап, Отанға адал қызмет етуді айқындайтын айтулы күндер. Ерлік-елге мұра, ұрпаққа - үлгі. Ұлы Жеңіс оңайлықпен келген жоқ. Майдангерлердің иығына аса ауыр жүк түсіп, Отаны, елі үшін от болып жанды, оқ болып атылды. Қаншама боздақтар ұрыс даласынан қайтпай қалды. Арын – байрақ, намысын найза еткен ерлердің қаһармандығы аңызға айналды. Адамзат тарихындағы ең сұрапыл соғыста біздің жерлестеріміз қайсар ерліктің үлгісін көрсетіп, есімдерін тарих бетіне алтын әріппен жазды. Жеңіс күні адалдық пен еліне деген жанқиярлықтың үлгісін көрсеткен қаһармандардың рухы алдында бас иіп, тағзым етеміз. Ерлігімен тарих парағында өшпес із қалдырған аға буын алдында өлшеусіз қарыздармыз. Олардың есімдері халықтың жүрегінде мәңгі сақтала беретін болады. Тәуелсіздік тұғырының берік, еңсеміздің биік болуы да, еліміздің өркендеуі де – осынау мерекенің жемісі. Бүгінгі ұрпақ аға буын-ардагерлер танытқан қаһармандық пен қайсарлықтан үлгі алып, бой түзейді. Халқымыздың ерлігі мен даңқының жарқын көрінісін ұлықтаған

даңқты мереке-батылдық пен ерліктің, қаһармандықтың символы, Отанға деген сүйіспеншілік пен адалдықтың өлшемі болып саналады. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің сарбаздары бұл даңқты жоғары абыроймен жалғастырып келеді. Қадірлі ардагерлер! Сіздерді Ұлы Жеңіс мерекесімен құттықтай отырып, зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, бейбіт өмір, отбасыларыңызға бақ-береке тілеймін! Қымбатты Отан қорғаушылар! Сіздерді Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылғанына 32 жыл толу мерекесімен шын жүректен құттықтаймын. Тәуелсіздік алған алғашқы жылдары еліміздің шекарасын айқындап, түпқазығын қақтық, іргемізді бекіттік. Сол шекарамыздың бекемдігі, аспанымыздың ашық болуы, ел бақытының баянды болуы-Отан қорғаушылар қолында екені бәрімізге белгілі. Осы міндетті мінсіз атқарып келе жатқан Қарулы Күштер - Тәуелсіздіктің, қоғамдағы татулық пен келісімнің мызғымас тірегі болады деп сенемін. Сіздердің қауіпсіздік саласындағы айбынды істеріңізге табыс, отбасыларыңызға бақыт пен береке тілеймін. Бейбіт таңдарымыз таусылмасын!

7 МАМЫР – ОТАН ҚОРҒАУШЫЛАР КҮНІ

7 мамырда Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің құрылғандықтан, бұл күн «7 мамыр – Отан қорғаушылар күні» деп жарияланды. Жылдағы дәстүр бойынша, 7 мамыр – Отан қорғаушылар күнінде құттықтау рәсімдері өткізіледі. Аталмыш Мемлекеттік мереке Ескелді ауданы Қарабұлақ ауылында аталып өтілді. Қарабұлақ ауылындағы 18386 әскери бөлімінде

Ескелді ауданы әкімінің орынбасары Жанар Байұзақованың қатысуымен мерекелік шара өтті. Құрметті Отан қорғаушылар! Бейбіт күніміз бен балаларымыздың күлкісі үшін, тыныш өміріміз үшін әрқайсыңызға алғыс айту келеді. Өз мемлекетіңді, халқыңды қорғау құрметіне ие болу қандай бақыт! Әрбір ер-азамат қорғаушы болып жаратылған. Бұл күні біз Қарулы күштер қатарында қызмет еткендер мен сапта жүргендерге құрмет көрсетеміз. Мемлекеттің, қоғамның және әрбір қазақстандықтың қауіпсіздігін қорғаушылар мен өз еліне шексіз берілгендер де сондай ілтипатқа ие. Бұл – ерекше мереке, біз бұл күні Ұлы Отан соғысы ардагерлері, ерлік пен батылдықтың өлшеусіз үлгісін көрсеткен барлық жерлестеріміз, Ауғанстанның отты жолдарымен өткен ержүрек жауынгерлер алдында тағзым етеміз. Уақыт алмасады, ұрпақтар өзгереді, бірақ Отанға сүйіспеншілік, қажырлылық, ерлік, жауынгерлік рухымыз өзгеріссіз қалады. Ол - Отанының, отбасының қорғаны. Құрметті Отан қорғаушылар, мереке құтты болсын! Шаңырағыңыздан ынтымақ пен береке кетпесін-деп жылы лебізін білдірген Жанар Қанатқызы әскери бөлімнің қызметкерлерін Отан қорғаушылар күнімен құттықтап, әскери қызметкерлерді Аудан әкімінің алғыс хаттарымен марапаттады. Мерекелік кешке Аудандық мәдениет үйінің өнерпаздары дайындаған ән-шашулары көрсетілді.

Ахметов Елдос ТҰРСЫНБАЙҰЛЫ,
Ескелді ауданының әкімі.

9 МАМЫР
МАЙ
ҰЛЫ ЖЕҢІС КҮНІМЕН!
С ДНЕМ ВЕЛИКОЙ ПОБЕДЫ!
1941 ★ 1945

ЖЫЛ БАСЫНАН БЕРІ ҚАЗАҚСТАННАН ЖАНАР-ЖАҒАРМАЙДЫ ЗАҢСЫЗ ӘКЕТУДІҢ 900-ГЕ ЖУЫҚ ФАКТИСІНЕ ЖОЛ БЕРІЛМЕДІ

ҚР Премьер-Министрінің бірінші орынбасары Роман Склярдың төрағалығымен өткен кеңесте Қазақстанның ішкі нарығын жанар-жағармаймен қамтамасыз ету мәселелері қаралды. Оған Энергетика министрлігі, Қаржылық мониторинг агенттігі, ҰҚК Шекара қызметі, Мемлекеттік кірістер комитеті және «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ басшылығы қатысты. Энергетика министрі Алмасадам Сәтқалиев пен «ҚазМұнайГаз»

АҚ басқарма төрағасы Мағзұм Мирзағалиевтің айтуынша, нарықтағы жағдай тұрақты және жанар-жағармайдың барлық түрі бойынша қор жеткілікті. Көктемгі егіс жұмыстары үшін ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге дизельдік отын жеткізу бірінші кезекте жүргізіліп жатқаны атап өтілді. ҰҚК Шекара қызметі директорының орынбасары Бауыржан Әбсаматов мұнай өнімдерінің көлеңкелі ағыны мен

«сұр» экспортын болдырмау бойынша белсенді жұмыс жүргізіліп жатқанын хабарлады. Атап айтқанда, Мемлекеттік кірістер комитетімен бірлесе отырып, жыл басынан бері бақылау-өткізу бекеттерінде шамамен 130 мың литр көлемінде жанар-жағармайды заңсыз әкетудің 900-ге жуық дерегі анықталып, жолы кесілді.

Бұдан бөлек, жыл басынан бері Қаржылық мониторинг агенттігінде жалпы құны 1,6 млрд теңге болатын 6 мың тонна жанар-жағармайдың заңсыз сатылуы бойынша 13 материал тіркелді.

Сондай-ақ кеңесте ресейлік тараппен қажет болған жағдайда жанар-жағармай жеткізу туралы Үкімет деңгейіндегі келісім бар екені атап өтілді.

Кеңес қорытындысы бойынша Премьер-Министрдің бірінші орынбасары ішкі нарықта жанар-жағармай тапшылығын болдырмау және оны елден заңсыз шығару әрекеттерінің жолын кесу бойынша нақты тапсырмалар берді.

primeminister.kz

ҰОС АРДАҒЕРЛЕРІНЕ 9 МАМЫРҒА ОРАЙ ЖЕРГІЛІКТІ БЮДЖЕТТЕРДЕН БІРЖОЛҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК КӨМЕК ТӨЛЕНДІ

Ұлы Отан соғысының барлық қатысушысына 9 мамырға орай жергілікті бюджеттер есебінен біржолғы ақшалай төлемдер берілді. Бүгінгі таңда Қазақстанның барлық өңірі мен Астана, Алматы және Шымкент қалаларында ардагерлерге төлем жасалды. Аталған мақсаттарға жергілікті бюджеттерден барлығы 187 млн теңге бөлінді. Әлеуметтік көмек көрсетудің қолданыстағы қағидаларына сәйкес 9 мамырға орай берілетін біржолғы төлемдер сомасы жергілікті бюджеттердің мүмкіндіктеріне және мәслихаттардың шешімдеріне байланысты әр облыста дербес белгіленеді.

ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің ұсынысы бойынша соңғы жылдары көптеген облыстарда ардагерлерге төлемдер бірыңғай мөлшерде төленеді.

Мәселен, биыл республика бойынша біржолғы әлеуметтік көмектің орташа мөлшері 1,5 млн теңгені құрады. Бұл ретте көптеген өңірлерде орташа мөлшерден жоғары сома төленді: Ақмола облысында – 3 млн теңге, Ақтөбе облысында – 2 млн теңгеден астам. Абай, Алматы, Қарағанды, Павлодар облыстары мен Астана және Алматы қалаларында ҰОС қатысушылары 2 млн теңгеден алды.

Бүгінде республикада Ұлы Отан соғысының 148 ардагері тұрады. ҰОС қатысушыларына әлеуметтік қолдаудың басқа да түрлеріне қарамастан ай сайын 16 АЕК (2024 жылы 59 072 теңге) мөлшерінде арнаулы мемлекеттік жәрдемақы төленеді.

primeminister.kz

ҚАЗАҚСТАН ЖАЗ СОҢЫНА ДЕЙІН ҚАНТ ЭКСПОРТЫНА ТЫЙЫМ САЛАДЫ

Бұл алдағы жазғы маусымда қазақстандықтардың қантқа деген сұранысын толық қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. 6 мамырда вице-премьер Серік Жұманғариннің төрағалығымен өткен Сыртқы сауда саясаты және халықаралық экономикалық ұйымдарға қатысу мәселелері жөніндегі ведомствоаралық комиссияның отырысында қант қызылшасының жаңа өнімі жиналғанға дейін ішкі нарықты

қантпен қамтамасыз ету мәселелері қаралды. Қазіргі уақытта қоймалардағы қант қорының және Қазақстанға импорт көлемінің теңгерімі шамамен 256 мың тонна, бұл елдің жылдық қажеттілігінің жартысы (500-550 мың тонна). «Бүгінде қоймалардағы қант пен шикі құрақ қоры 136 мың тонна. 2024 жылдың 31 тамызына дейін квотамен ресейлік қанттың 120 мың тонна көлеміндегі импортын

қосқанда, бұл шамамен 256 мың тоннаға дейін жетеді. Сонымен қатар Қазақстанда 2024 жылдың соңына дейін өңдеуге арналған 300 мың тонна шикі құрақты бажсыз әкелуге квота бар. Орта есеппен айлық тұтыну жазда 46 мың тонна, сұраныс 60 мың тоннаға жетеді. Қолданыстағы қант қоры жаңа өнімге дейін қантқа деген сұранысты өтеуге жеткілікті», — деді ауыл шаруашылығы вице-министрі Ербол Тасжүреков.

Жақын арада қазақстандық тарап ресейлік әріптестерімен қант жеткізу квотасын жыл соңына дейін тағы да 100 мың тоннаға ұлғайту бойынша келіссөздер жүргізуді жоспарлап отыр. Сонымен қатар қазақстандықтарды қантпен үздіксіз қамтамасыз ету үшін ведомствоаралық комиссиямен 2024 жылғы 31 тамызға дейін Қазақстаннан үшінші елдерге, оның ішінде халықаралық транзитті қоспағанда, ЕАЭО-ға қатысушы елдерге қант экспортына уақытша тыйым салуды енгізу туралы ұжымдық шешім қабылданды.

primeminister.kz

ҮШ ІРІ КОМПАНИЯ АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНДА СУ ТАСҚЫНЫНАН ЗАРДАП ШЕККЕНДЕРГЕ ҮЙ САЛУҒА ЖӘНЕ САТЫП АЛУҒА ШАМАМЕН 28 МЛРД ТЕҢГЕ БӨЛЕДІ

Вице-премьер Қанат Бозымбаев, BI Group холдингінің кеңесінің және директорлар кеңесінің төрағасы Айдын Рахымбаев, «Верный Капитал» АҚ бас директорының бірінші орынбасары Дәурен Өтемұратов пен «Қазхром» ТҰК» АҚ (ERG компаниялар тобы) бас директоры Сергей Прокопьев Ақтөбе облысында болды.

Ақтөбе облысының әкімі Асхат Шахаровтың айтуынша, өңірде жағдай тұрақтанды, өзендердегі су деңгейі төмендеп келеді. Ырғыз, Мұғалжар, Темір, Ойыл, Қобда, Әйтеке би аудандарында және Ақтөбеде жергілікті деңгейде ТЖ режимі әлі де сақталуда.

Барлығы 4600 тұрғын үй апаттан зардап шекті. Бүгінгі таңда 1 мыңнан астам үй мен саяжай тексеріліп, оның 641-і жөндеуге жатпайтыны анықталды.

BI Group холдингі Әйтеке би және Мұғалжар аудандарында 40-қа жуық үй салуға кірісті. Сондай-ақ компания Ақтөбе қаласында баспанасыз қалғандарға 34 пәтер сатып алады. Жұмысты тамыздың ортасында аяқтау жоспарлануда. Бұл мақсатқа компания 2 млрд теңге бөлді.

«Су тасқыны кезінде апатқа қарсы күреске барлығы 5 млрд теңге бөлінді, оның 2 млрд-ы Ақтөбе облысына бағытталады», — деді Айдын Рахымбаев.

Қобда ауданында қосымша 150 тұрғын үй салуға, сондай-ақ Ақтөбе қаласында және облыс аудандарда 269 пәтер мен үй сатып алуға «Верный Капитал» компаниясының негізін қалаушы Болат Өтемұратовтың жеке қоры демеушілік етпек.

«Жалпы Ақтөбе облысына 11,5 млрд теңге бөлінеді. Өткен аптада Әйтеке би ауданының Жүргенов ауылында жаңа үйлер сатып алына бастады. Алғашқы бес үй зардап шеккендерге берілді. Осы аптада тағы 15 үйді тапсыру жоспарлануда», — деді Дәурен Өтемұратов. Өз кезегінде ERG компаниялар

тобы өңірге шамамен 15 млрд теңге бөледі. «ERG барлық кәсіпорындары су тасқынының салдарын жою үшін қолдан келгенше көмек көрсетеді. Компаниялар тобының акционерлері қалпына келтіру жұмыстары үшін шамамен 40 млрд теңге бөлді. Ақтөбе облысында біздің компаниялар төтенше жағдайдың алғашқы күндерінен бастап жергілікті атқарушы органдармен белсенді қызмет етуде. Біз техника беріп жатырмыз, сонымен қатар волонтерлеріміз де белсенді көмектесуде», — деді Сергей Прокопьев.

Вице-премьер Қанат Бозымбаев халықпен кездесу барысында өңірдегі жалпы ахуал, залалды өтеу және тұрғын үйлерді қалпына келтіру туралы айтып берді.

Атап айтқанда, жалпы сомасы 877 млн теңге болатын 100 АЕК мөлшеріндегі алғашқы біржолғы көмек 2700 отбасына көрсетілді. Жоғалған немесе бүлінген мүлкі өтеу шеңберінде 344 отбасына 600 млн теңге төленді. Қалған зардап шеккендерге қаражат жақын арада толық төленетін болады.

«Су тасқынынан келтірілген залалды жою үшін жергілікті бюджеттен 7,8 млрд теңге қарастырылған. Алайда тұрғын үй қорынан басқа 136 шақырым жолды, 15 көпір мен 23 әлеуметтік нысанды қалпына келтіруіміз қажет. Елімізге белгілі ірі кәсіпкерлер көмек қолын созды. Біз Ақтөбе облысына үш компанияны бекітеміз. BI Group, «Верный Капитал» және «Қазхром» бірге өңірде тұрғын үй салуға, сатып алуға және инфрақұрылымды қалпына келтіруге шамамен 28 млрд теңге бағыттайды. Тұрғын үй салу үшін әкімдік 26 мердігерді анықтады, қазіргі уақытта 63 үйдің құрылысы жүріп жатыр», — деді вице-премьер Қанат Бозымбаев.

Ырғыз ауданында 54 үй салуға тағы 1,5 млрд теңге «Қазақстан халқына» қорынан бөлінеді.

primeminister.kz

АЛДАБЕРГЕНОВ АУЫЛДЫҚ ОКРУГІ ӘКІМІНІҢ АППАРАТЫ» МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ОСЫНДАЙ ТҮРЛЕРІН ҰСЫНАДЫ

1. Жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру
2. «Жер учаскесін жеке меншікке ақысын бірден төлеп не бөліп төлеу арқылы сату»
3. Жер учаскесін алу үшін кезекке қою
4. Сауда-саттықты (конкурстарды, аукциондарды) өткізуді талап етпейтін мемлекет меншігіндегі жер учаскелеріне құқықтар алу
5. Кент, ауыл жерлерінен жер учаскесін беру. Электронды қызметтерді пайдалану үшін, біріншіден электрондық-цифрлық қолтаңба болуы қажет, оны Халыққа қызмет көрсету орталығына жүгініп немесе өзіне-өзі қызмет көрсету бұрышынан. «Egov.kz» электронды веб-порталынан алып, әрі қарай флеш-карта, жеке куәлікке немесе сандық бұлтқа жүктеп сақтауға болады. Сондай-ақ әкімдік ғимаратында өзіне-өзі қызмет көрсету бұрышы жұмыс істейді, онда кез келген уақытта қажетті қызметтерді ешкімнің көмегінсіз санаулы минуттарда жылдам, сапалы және тегін ала аласыз.

Электрондық порталмен жұмыс істеу барысында қиындықтар туындаса, мемлекеттік органдардың қызметкерлерінен кеңес алуға болады немесе 1414 операторына хабарласу қажет.

А.Д.БИБОЛОВА
«Алдабергенов ауылдық округі әкімінің аппараты»
ММ-нің бас маманы (87283628576)

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ

Сыбайлас жемқорлықпен күресу еліміздің бүгінгі күнгі күрделі мәселелерінің бірі болып отыр. Үлкен әлеуметтік қасірет болып табылатын ол саяси даму тұрғысынан бір-біріне ұқсамайтын әлемдегі барлық елдердің қайсын болмасын да қатты алаңдататыны айқын.

Сыбайлас жемқорлықтың мемлекеттің бәсекеге қабілеттілігін едәуір төмендететіні, қоғамда демократиялық қайта құруларды жүзеге асыруды тежейтіні, елдің халықаралық беделіне көлеңке түсіретіні белгілі. Ең бастысы — адамдардың қоғамның демократиялық негізіне деген сеніміне, заң мен

әділдікке деген сеніміне, түптеп келгенде, билікке деген сеніміне кері әсер ететіні хақ.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегияның негізгі басымдықтарының бірі — сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет деңгейін қалыптастыру болып табылады.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының Заңында «сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру — сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің қоғамда сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілікті көрсететін құндылықтар жүйесін сақтау және нығайту бойынша өз құзыреті шегінде жүзеге асыратын қызметі» деп түсіндіріледі.

Яғни, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет — бұл адамның саналы және адамгершілікпен сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұру қабілеті. Тұлғаның сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеті дегеніміз, ол сол тұлғаның қоғам қауіпсіздігіне және игілігіне сыбайлас жемқорлықтың зияны туралы білімін қамтитын қасиеті.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заң талабының аясын-да жемқорлыққа қарсы іс-әрекеттер әр салада жүзеге асырылуда.

Мамандар арасында сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жұмыстары үнемі бақылауға алынған. Қазақстан Республикасының әр азаматы сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыра білсе еліміздің дамуы бұданда биік дәрежеге көтерілетіні хақ. Жалпы, кез-келген қызметкер өз отбасында, әріптестерінің арасында осы бір қағидаларды ұран қыла білсе, бұл індеттің түбімен жойылатыны анық.

Әрбір қоғам дамуының жақсы жағымен қатар көлеңкелі тұсы да қатар жүретіндіктен, елдің әлеуметтік хал-ахуалының жақсарып, экономикалық жоғары даму деңгейіне жетуді, халқымыздың демографиялық өсіп-өнуін көздеген шаралар жасалынып жатқан кезде, алға басқан қадамды кейін тартып, дамуымызға тежеу болып отырған сыбайлас жемқорлықпен күресті күшейту — ерқайсымыздың азаматтық борышымыз болып табылады.

Берік ОҢАЛБАЙҰЛЫ,
Ескелді ауданы әкімі аппаратының басшысы, Әдеп жөніндегі уәкіл.

ФОРТИФИКАЦИЯ МУКИ – ЧТО НУЖНО ОБ ЭТОМ ЗНАТЬ?

Одной из распространенных проблем, угрожающих здоровью человека, является нехватка в рационе питания витаминов и минералов, в числе которых железо и фолиевая кислота. Одним из наиболее распространенных последствий дефицита микроэлементов является анемия, проблемы, связанные с анемией, приводят к серьезным осложнениям для здоровья и благополучия людей. Недостаток фолиевой кислоты и витаминов в рационе является причиной сердечно-сосудистых заболеваний, материнской и детской смертности.

Национальное исследование Казахской академии питания, проведенное в

2011 году выявило, что анемия широко распространена среди женщин репродуктивного возраста (39%) и детей до 5 лет (35%). Решением проблемы витаминно-минеральной недостаточности во многих странах стала фортификация — обогащение продуктов питания массового и регулярного потребления недостающими компонентами. Сегодня большая часть продуктов питания в результате технологической обработки теряет свои полезные свойства.

Лучший способ их восстановления — обогащение. В частности, мука становится действительно полезной для человеческого организма после ее фортификации витаминами и микроэлементами. Фортификация представляет собой процесс внесения в муку небольших объемов витаминов и минералов (витаминно-минерального комплекса, так называемого премикса) во время размолла, что повышает качество и питательную ценность продукции. Фортификация совершенно не влияет на органолептические и другие свойства муки и не вызывает побочных явлений. Обогащению подлежит мука только высшего и первого сорта, при из-

готовлении которой зерно очищается от оболочки, содержащей максимальное количество микронутриентов (витаминов). Срок хранения обогащенной муки составляет шесть месяцев. Производимая для реализации на территории Республики Казахстан мука пшеничная хлебопекарная высшего и первого сортов, подлежит обязательному обогащению (фортификации) железосодержащими витаминами, минералами, аминокислотами, жирными кислотами и другими веществами. И это предусмотрено также законодательством нашей страны — Кодексом Республики Казахстан «О здоровье народа и системе здравоохранения».

На сегодняшний день в Ескельдинском районе функционирует 2 мукомольных предприятия, (мельница) где проводят обогащение (фортификацию) витаминами и микроэлементами. Это КХ «Хильниченко» и ИП «Чуйкенбаев А.А.».

А. СЕЙСЕМБИНОВ,
Руководитель УСЭК Ескельдинского района.
Т. ЖАКИШЕВ,
Главный специалист УСЭК.

ГҮЛНҰР АНАМЫЗДЫҢ МАҚТАНЫШЫ

Анашым!
Қайда жүрсем сен - күш, арым, Сүйемін дидарыңды, мен құшамын. Қайда барсам, өзіндей қарсы алады Кең байтақ Отанымның кең құшағы.

Мұқағали Мақатаев Қазақстандағы барлық аналарды 12 мамыр – Аналар күнімен құттықтаймын!

«Ана — бір қолымен бесікті, бір қолымен әлемді тербетеді», - деген нақыл сөз нәзік жанды аруларымыздың қоғамдағы рөлінің айтарлықтай екендігін дәлелдеп, оларға қуаныш сыйлау біздің міндетіміз!

Ана — әлемдегі ең ардақты да, аяулы жан. Тоғыз ай құрсағында көтеріп, жүрегінің астында жатқан нәрестесінен барын да, нарын да аямайтын ананың адам өміріндегі орны ерекше. Гүлдің жайқалып өсуі үшін су мен ауа қаншалықты қажет болса, баланың дұрыс жетілуі үшін де ата-ананың өнеге-тәрбиесі басым. Ана жайлы ойды айтып тауысу мүмкін емес. Анадан батыр да туады, ақын да туады.

Ана деген баласы үшін бәріне баратын, бір жеңісіне қуана қалатын ардақты жан. Дәл сондай балам болса бәріне барамын, дайынмын дейтін Гүлнұр есімді анамыздың шаңырығында, 2009шы жылы қаңтар айының 14-жұлдызында Алина есімді тұңғыш сәбіі дүниеге есігін ашты. Алинадан кейін Гүлнұр анамыз 6 құрсақ көтеріп, алтын алқа иегері болды. Төл басы, отбасының тұңғышы болған Алина артындағы бауыр-сіңлілеріне қарап, анасының қолқанаты әрі сырласы, мықты қамқоршысы ретінде үлкен рөл атқарады. Отбасылық дәстүрді берік ұстанған отбасы Алинаға үлкен үміт артып, әр басқан қадамына сеніммен қарайды. Балаға берілген тапсырмаға

жауапкершілікпен қарап, Гүлнұр анамыз әр уақытта қызына шабыт беріп, үнемі жеңіске жетуіне өз үлесін қосуда. Қызының бастауыш сыныптан тек 5-ке оқып, үздіктер қатарына қосылғанын мақтаншыпен айтады.

Абрахманова Алина кішкентай кезінен әдебиетке бейім болды. Есте сақтау қабілетінің жоғары екенін айтуға болады. Ол еңдік мәнгерлеп оқу, Абай Құнанбайұлының қарасөздерін жаттау, М.Мақатаевтың поэмаларын жатқа оқумен қатар, А. Яссауидің даналық хикметтерінің толық нұсқаларын жаттауда алдына жан салмайтынымен ерекшеленеді. Осындай тұнып тұрған өнерден өз бағын сынап келе жатыр. «Бұлақ көрсен, көзін аш» дегендей, алғаш Алинаның бойындағы дарынды, өнерге деген махаббатын байқап, мектепшілік, аудан аралық, облыстық, республикалық көркемсөз байқауларына қатыстырып, шығарамашылық жұмысқа жетелеп, шөкірт бойындағы талантты аша білген ұстазы- Жакишева Гүлнар Тоқсанбайқызының еңбегі ерен. Осындай ұстаздан тәлім алған Алинаның қазіргі кездегі жетістіктері аудан, облыс, республикалық байқауларынан жүлделі орын алып, қуанышқа кенелуде. Атап айтсақ, 2022 жыл "Мұқағали оқулары" аудандық кезең I орын, 2022 жыл "Абай оқулары" облыстық кезең I орын, 2022 жыл "Абай оқулары"

республикалық кезең сертификат, 2023 жыл "Әбіш оқулары" облыстық кезең II орын, 2023 жыл Мұқағали Мақатаев "Халқаралық ғасырлар перзенті" байқауы I орын, 2024 жыл "Қожа Ахмет Яссауи оқулары" аудандық кезең I орын, 2024 жыл "Қожа Ахмет Яссауи оқулары" облыстық кезең III орын, 2024 жыл "Қожа Ахмет Яссауи" республикалық кезеңнен мақтау грамотасымен марапатталып, бағалы сыйлықтарға ие болды. Атап отырған кейіпкеріміз қазіргі уақытта негізгі мектепті Қызыл аттестатқа бітіретін үміткер. Осындай мақтан тұтарлық ұрпақ тәрбиеленген ата-анасына, әсіресе ерқашан қолдау көрсеткен Гүлнұр анамызға мың алғыс! Сіз бақыттысыз, Гүлнұр апай!

Сапар Ляйля ТЫНЫСПЕКҚЫЗЫ,
Титов атындағы орта мектебінің мұғалімі

АНА - ТІРШІЛІКТІҢ КӨЗІ

Қазақстан ұлы державада болуы үшін бізге күшқуат, қажыр қайраты мол, ақылды да ойлы, дарынды жастар керек.

Н.Ө. Назарбаев
Мен барлық аналарды 12-мамыр аналар күнімен шын жүректен құттықтаймын!

Адам бойындағы барлық жақсы қасиет күннің нұрынан, ананың сүтінен таралған. Ана дегеніміз – өмірдің бастауы мен таусылмайтын жалғасы. Ана - тіршіліктің көзі.

Ана ақылды болса, бала дана болады. Ұлы ақынды да, ойшыл данышпанды да, ел басқарған ел ағасын да, ғалымды да өмірге әкеліп, әлпештеп өсіріп, ақ сүтімен нәр берген – Ана. Сондықтан біз ананы күнге теңейміз.

Ана десе әр баланың тілегі

ақ, мейірімі ұшан- теңіз. Анамыздың көңілі шат, жүзі жарқын, дені сау болуын әрқашан тілейміз!

Мен дарынды баланы тәрбиелеп отырған Ерғалиева Ельназдың анасы Ерғалиева Айнұр туралы айтқым келеді.

Ельназ осы жылы ауыл олимпиядасына қатысып, аудандық, облыстық кезеңінің жеңімпазы атанды. Ал, 2024 жылдың 15-16 қаңтар аралығында Астана қаласында өткен жаратылыстану-математика бағытында ауыл мектептерінің 9-11-сынып оқушыларына арналған жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиядасына қатысып сертификатпен марапатталды.

Ауыл олимпиядасы бойынша облыстық кезеңде Ерғалиева Ельназ 3-орын иегері болып, дипломмен және медальмен марапатталған болатын.

Өзінің дара қабілетімен, дарынымен өз құрбыластарынан оза шапқан Ельназды тәрбиелеп өсірген ата-анасына Ерғалиева Айнұр Оразхановнаға өз ризашылығымды білдіремін.

Аналар мерекесі құтты болсын!

Рахат МАКЫМЕТ.
Алғыс білдіруші Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Титов атындағы орта мектебінің математика пәнінің мұғалімі.

МАМА – ЭТО САМОЕ КРАСИВОЕ СЛОВО, ПРОИЗНЕСЕННОЕ ЧЕЛОВЕКОМ

Дайте нам лучших матерей, и мы будем лучшими людьми.

Жан Польша
12 мая в Казахстане отмечается самый добрый и тёплый праздник – День матери. В этот день мы благодарим наших мам за их любовь, поддержку, доброту и терпение.

Именно мама своей верой и заботой помогает развивать наши способности и преодолевать трудности, переживает вместе с нами победы и поражения, любит нас ещё до нашего появления на свет.

У каждого из нас есть такой человек в жизни, который любит нас несмотря ни на что, при любых обстоятельствах, что бы с нами ни происходило. Этот человек принимает нас полностью, со всеми недостатками и достоинствами. Этот человек любит просто за то, что ты есть. И этот человек – мама. Нельзя сказать, что мама одного человека лучше, чем мама другого. Это неправильно, поскольку для каждого именно его мама является самой-самой. Я хочу рассказать вам о маме моего ученика Манас Иброхима, её зовут Тортубаева Марал Манасовна, именно она всем сердцем и душой делает всё, чтобы её малыш вырос достойным гражданином РК..

В этом году Иброхим участвовал в конкурсе исследовательских проектов «Зерде», сначала в

районе, а потом в области, где взял 1 место. В республике Иброхим получил почётную грамоту за особенное выступление. Тему проекта, ученик выбрал «Семейные истоки – моя история». Вместе с мамой они собрали огромный материал о своих родственниках и дошли до 5 колена своей родословной. Выступая в Республике, мой ученик очаровал членов жюри такой огромной информацией своих предков, ведь он ученик только 2 класса. Несомненно -это большая заслуга его мамы, которая вместе с ним поехала в Астану, чтобы поддержать своего малыша. Марал всегда старается вместе с сыном участвовать во всех мероприятиях школы и класса. Недавно в районе прошёл конкурс «Пушкинское чтение», где Марал вместе с друзьями родителями и учителем принимала самое активное участие, а её сынок исполнял главную роль в сказке. И благодаря общим усилиям, наша школа заняла 1 место.

В день матери, который празднуется 12 мая, хотелось бы от всей души поблагодарить Тортубаеву Марал Манасовну, за воспитание такого замечательного сына, который не только является участником многих конкурсов, но и ещё учится на «отлично».

Пожелать, Вам, Марал Манасовна крепкого здоровья, семейного благополучия и неиссякаемой энергии, которая делает Вашу жизнь и жизнь Вашего сына интересной, яркой и многообразной.

Мама, для нас, друг, наставник, защитник, учитель, пример и не вероятно близкий человек, который всегда поддержит, подскажет, поймёт и простит.

С праздником, дорогие мамы!

Шарапиева Альмира ФАРИЛОННА
СШ им Титова
Учитель начальных классов

ЕЛІМ ДЕЙТІН ЕРЛЕРІМ АМАН БОЛСЫН!

Көз тойғысыз Қазағымның жері бар
Ну орман, тауы, өзені, көлі бар
Қазағымның жерін, елін
қорғайтын
Жас жеткіншек, ұланы бар, ері бар!

Кандай тамаша айтылған өлең жолдары. Қай жағынан теңеу тапсаңда, Отан қорғаушыларымыз бен ер азаматтарымыз жайлы жан-жақты, ауыз толтырып айтсақ та артық етпейді. Кезіндегі алпауыт соғысты айтсақ, сол заманда қасық қаны қалғанынша тайсалмай, елін-жерін қорғаған осы ерлеріміз. Жаны жайсаң еліміздің жанын алып қалған батырларымыз. Міне, осындай ерліктері арқасында, бейбіт заман мен тыныш өмір сүрудеміз. Біздің елімізде жауынгерлік ерлік пен әскери қызмет ерекше құрметке ие. Отанымыздың тәуелсіздігін қорғау, мемлекеттің шекарасын күзету, халықтың тыныштығы мен әл – ауқатын қорғау-ерекше абырой мен сенім. 7 мамыр – Отан қорғаушылар күні! Ерлік жолын тарих жадында жандандыратын күн! Жаугершілік замандағы батырлардан бастап, кейінгі екінші дүниежүзілік соғысқа дейінгі жауынгерлердің ерлік жолы жастарға насихатталатын күн! Ерлік, батырлық, отан қорғау әйелдерге де ортақ ұғым. Мәселен, Мәншүк пен Әлия, Хиуаз бен Халида бар. Жалпы қазақ тарихында елі үшін ерлермен бірге иық тірестіріп, майдан даласында ерлік көрсеткен қаһарман қыздар жетерлік. Біз бұл күні Қарулы Күштер ардагерлеріне және егемендігіміз бен ұлттық мүддемізді қорғап тұрған антына адал сарбаздарға құрмет көрсетеміз. Қазақстан деп аталатын егемен елімізді көздің қарашығындай қорғап, сақтап, келесі ұрпақ еншісіне қалдырудан артық ұлы мұрат болмаса керек. Осынау қастерлі міндет үдесінен көрініп, күндіз-түні ел күзетінде қырағылық танытып, ата-баба аманатына адалдықтың асқан үлгісін көрсетіп келеміз бе? Жаһандану заманында жан-жағымыздағы құбылыстар мен оқиғаларға қарап, Қарулы Күштеріміздің қорғаныс қабілетін күшейтуге бүгінгі ұрпақ өкілдерінің қосып отырған үлесі қандай деген сауалдың туындайтындығы заңды. Осы жайында сөз қозғау үшін Ескелді және Көксу аудандарының қорғаныс істері жөніндегі біріктірілген бөлімінің бастығы, қорғаныс майоры Дидар Нұртөлеуұлы мен сұхбаттасқан едік.

«Дидар Нұртөлеуұлы, тарих – біздің өткеніміз бен бүгінгіміз демекші, сұхбатымыздың алғашқы сұрағын елдің мығым қалқаны Қарулы күштеріміздің тарихы, әлеуеті мен құрылымына арнасақ...»

«Өздеріңізге белгілі 1992 жылы 7 мамырда Мемлекет басшысы «Қазақстан Қарулы Күштерін құру туралы» Жарлыққа қол қойған болатын. Жарлықта отандық қарулы күшті қалыптастырып,

ол үшін тиісті жағдай жасау керектігі айтылған. Ал негізінде қарулы күштерді құру 1991 жылдың 25 қазанында жасалған Қорғаныс Комитетінен бастау алды. Қарулы күштер құрамына елаумағындағы барлық әскер кірді. Елдің қорғанысы мен қарулы күшін қалыптастыру – егемендік алар сәттегі түйіткілі мәселенің бірі еді. Тарихқа көз жүгіртсек кеңес үкіметі құлаған тұста Қазақстан әскеріндегі ұлттық кадрдың үлесі екі-ақ пайыз болатын. Дегенмен қиын кезеңде әскер құруда басшылық мықты болды. ҚР қарулы күштерін құру барысында тәжірибелі мамандар үлкен іс атқарып, абыройлы міндет атқарды. Кадр жетіспеушілігіне қарамастан, айбынды әскердің болашағына сену – басты мақсат әрі міндет еді. КСРО әскери күштерінің есебіндегі барлық мекемелер, бөлімдер, құрамалар, ұйымдар, полигондар, сақтау базалары, қоймалар, жылжитын және жылжымайтын әскери мүліктер Қазақстан Республикасының құзыретіне берілді. Сол тұста Қазақстан қарулы күштері «Құрлық әскерлері», «Әуе-қорғаныс күштері», «Әскери-теңіз күштері» болып үшке бөлінді. Тағы бір айта кететіні, дәл сол күні генерал-лейтенант Сағадат Нұрмағамбетовке генерал-полковник шені тапсырылып, еліміздің Қорғаныс министрі болып тағайындалды. Содан бері осы уақытқа дейінгі аралықта ел әскерін қалыптастыру жұмыстары жүйелі түрде жүргізілуде.

«Әскерімізге сеніп, әлі де алаңсыз ұйықтай беруімізге бола ма?»

«Кешегі батыр баба Бауыржан Момышұлы атамыздың ұрпағы, сол кісінің салған сара жолы өшкен емес. Өшпейді де. Бабалардан мұра болып қалған еліміз бен жерімізді қорғай алмау, біз үшін үлкен қасірет.

Оған шүбәңіз болмасын. Қазақстан әскері – қашан да қырағы. Бұл – ең алдымен Мемлекет басшысының ерен еңбегі деуге болады. Себебі, Мемлекет басшысы қай кезде болсын қорғаныс саласына үлкен назар аударады ғой. «Бейбітшілікке ұмтылсаң алдымен әскеріңді күшейт» деген мақал бар. Тегін айтылмаған сөз деп білемін. Мемлекет басшысы әлемдік болып жатқан жайттардың басында өзі болып, татулықты тү еткенімен, әскерін қарусыз һәм қараусыз

қалдырған емес. Оны заман талабы дейсіз бе, қоғам талабы дейсіз бе, өзіңіз біліңіз.

«Қырағылықтың қыр-сырын әскерде болмаған адам қайдан білсін? Жалпы, әскер қатарынан табылуға деген жастардың құлшынысы қандай?»

«Жастарды жаппай жамандаудан аулақпын. «Бір биеден ала да туады, құла да туады» дейді жұртымыз. Десе де, басым көпшілігі әскерге барудан бас тартпайды. Тіпті, сұранып бара алмай жүргендер қаншама? Ер азамат болғанын, сенің де таныстамырларыңның арасында әскерге аттана алмай жүргендер аз емес шығар? Осыған қарап, ой түзей бер. Тек, бір гәп – қазір ұлдардың шаруаларына шешелері көп араласады. Осы бөлімнің өзіне ертіп келеді. Меніңше, бұл дұрыс емес. Ана, ол үйде ана. Баласы үшін ана барын жасайтынын білеміз. Бірақ, әскердің аты әскер. Ер азаматты тәрбиелейді. Батырды шығарады. Сондықтан ер бала үйде бала, түзде ел қорғаны. Қашанда, қай кез болмасын саптан қалмайтын сардар болу керек. Бүгінде, ер азаматтардан да бөлек, қыздарымызда отанға қызмет етуде. Отан сүйгіштік патриоттық сезімдеріне қарап, көңілің толады.

«Мамандық таңдау – өміріңіздің бір кірпішін дұрыс қалау. Мамандық таңдауда өттең, қателестім дейтін кездеріңіз бола ма?»

«Мамандық – бұл әрбір адамның сүйіп, әрі қуана жасайтын ісі, оның ертеңгі болашағы. Әр адам мамандығын өзі таңдауы және оған құрметпен қарауы керек. Себебі мамандық таңдау үлкен жауапкершілікті қажет етеді. Мамандық иесі болу үшін алдымен білім мен қабілет керек. Өйткені білім арқылы адамның қабілеті артады, ал қабілеттілік білікті маман болуына өз үлесін тигізеді. Мамандық таңдау да еш қателескенім жоқ. Бала күнгі арманым. Балалық арманымың орындалуына көп атсалыстым. Өкінетін жерім жоқ. Өкінем осы күнге дейін бұл салада қызмет атқармас едім. Отбасымда үлкен ағам осы әскер саласында. Білікті маман.

«Бүгінгі жастар тек қана бір жапырақ қағаз үшін, яғни диплом үшін кез-келген оқуды таңдай салады, арзанырақ болса болды немесе ата-анасының қалауы бойынша, тек қана диплом алып шықсам болды деп оқи салады. Осындай жастардың көбейіп кетуіне не себеп?»

«Көпке топырақ шашуға болмайды. Мамандықты дұрыс таңдайтындары да бар. Негізі, әрбір бала ұядан не көреді, ұшқанда соны алады. Бала үшін ата-ана бірінші орында. Ата-ананың тәрбиесін көрген бала еш қатерсіз болады. Баланы жастан деген осы шығар бәлкім. Менде, өкемім. Әйелім екеуміз бүгінде бес бала тәрбиелеудеміз. Құдай көп көрмесін. Біз айнамыз бала үшін. Ата-ана отбасында қалай өзін ұстаса, көріп өскен бала соны қайталайды. Балаларымының анасы ұстаз.

Ұстаздық жолымен бала тәрбиелеуде де өзіндік орны бар. Мен әскер а да м ы н . Әрбір отбасы, б а л а с ы н ы ң құлағына, жай ғана диплом ала сал деп тәрбие бермеу керек. Таңдаған ж о л ы ң д ы бағала деу керек. Істер қ ы з м е т і н д і б а ғ а л а й білмесең, сен оның қырын да сырында

ұқпай, алар асуың жоқ болады. Міне, осыны ұғындыра білу керек деп ойлаймын. Бағаламасаң бағың таяр.

«Отан қорғау – еліміздің әрбір қайсар ұланының басты азаматтық борышы, парызы. «Ерім дейтін ел болмаса, елім дейтін ер қайдан болсын» демекші, ел қамын ойлайтын жастардың қатарын көбейту және қолдау мақсатында қандай іс-шаралар немесе жұмыстар ұйымдастырылуда?»

«Қазіргі уақытта халықпен жұмыс істеуге ерекше көңіл бөлінеді десек болады. Әр азамат әскери комиссариатқа келіп, әскери есепке алуға немесе әскери қызметке шақыруға қатысты анықтамалық материалдармен танысып, ақпарат алуға болады. Одан бөлек аудандық Қорғаныс істері жөніндегі бөлімі жоспарға сәйкес аудан мектептерін, білім орындарын және колледждерді аралап әскерге бару, Отан алдындағы борышты өтеу жөнінде түсіндірме жұмыстары жүргізіліп, жастарға айбынды әскер туралы ақпарат беруді назардан тыс қалдырмайды. Сонымен қоса мектеп бітіруші түлектерге ҚР аумағындағы барлық саладағы әскери мамандарды даярлайтын орта және жоғары арнаулы әскери білім беретін әскери оқу орындарының тізімі беріліп, сол бойынша ақпарат пен оқуға түсуге бағыт-бағдар беріледі. Қорғаныс ведомствосының жоспарына сәйкес осы іс-шараларды жаппай іске асыру азаматтардың әскери қызметке ынтыласын оятып, әскер мен қоғам арасында сындарлы байланысты бекемдей түседі.

«Қазіргі таңда мемлекет тарапынан әскери борышын өтеген азаматтарға жеңілдік қызметтері ұсынылып, қолдау көрсетілуде. Осы жөнінде нақтырақ айтып берсеңіз?»

«Елімізде әскерден келген жастарға жоғарғы оқу орнына түсуге мемлекет тарапынан үлкен мүмкіндік жасалып отыр. 2022 жылдан бас-тап Қорғаныс министрлігі әскери қызметтің беделін арттыру, оның ішінде ҚР Қарулы күштерінің, басқа да әскери құралымдар қатарында мерзімді әскери қызметтің белгіленген мерзімін өткерген азаматтар үшін білім беру жеңілдіктерін алу жұмысына бастамашы болды. Яғни жоғарғы оқу орнына түсуге ниетті әскерден келген азаматтарға тегін грант беріледі. Еліміздің барлық аймағы бойынша 65 оқу орнына жеңілдік қарастырылып және барлық жағдай қамтамасыз етілетін болады. Одан бөлек «Қарулы күштер қатарына шақырылған азаматтардың несиесі бойынша төлем жасау мерзімі өтіп кеткен болса, оны қалай шешеміз?» деген сұрақ туындайтыны анық. Бұл

мәселені шешу бойынша, жастар әскерге шақыртылған кезде әскери комиссариат арқылы оларға тиісті анықтама ұсынылады. Егер олар шақырту кезінде тиісті анықтаманы алмаса, онда әскери бөлімдегі командирі тиісті құжатты береді. Бұл анықтаманы несиесі бар сарбаздар банктер мен қаржы ұйымдарына тапсырып, әскер қатарындағы сарбаздар тауыстарының атына сенімхат бере алады. Осы орайда сарбаздың жақындары банкке тиісті өтінімді тапсырады. Тиісті іс-қимыл алгоритмі баекітілді және қазір бұл бағытта толыққанды жұмыс жүргізіліп жатыр. Енді әскери қызметке шақырылған немесе оны өткеруші азаматтарға әскери өкімі ұсынған анықтамға арқылы екінші деңгейлі банктер алдындағы олардың несиесі кейінге қалдырылады. Бұл уақыт 13 ай деп көрсетілген. Өйткені, әскери міндетті өтеу мерзімі 12 ай. Ал қосымша 1 ай әскерден келгеннен кейін жұмысқа орналасуы үшін беріледі.

«Әскери борыш – абыройлы міндет. Осы тұста жастарға әскери борыш туралы ойыңыз бен ағалық ақыл-ңызды айтсаңыз...»

«Еліміздің тыныштығы мен бейбіт өмірінің сақшысы – өскелең жас ұрпақ. Әрбір ер азамат үшін ең басты міндет – Отан алдындағы борыш өтеу екені сөзсіз. Отанды қорғау – мына сіз бен біздің ортақ міндетіміз. Тепсе темір үзетін кез келген азамат әскери борышын өтеуге асығады деген ойдамын. Осы тұста өскелең жас ұрпақты, еліміздің болашағы жастарымызды әскер қатарына Отан алдындағы борышын өтеуге шақырамын.

«Жаппай әскерге алу қаншалықты маңызы болса, ынтылдандыру да соншалықты маңызды ғой? Дұрыс түсіндім бе?»

«Тәртіптен бөлек, әскерге жарамдылық деген мәселе бар емес пе? Бұрынғыдай емес, қазір талап та күшейді. Дәрігер тексерісіне дайын, әскерге жарамды болу үшін жастарға нендей кеңес берер едіңіз?»

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ҚАРУЛЫ КҮШТЕРІНІҢ ҚАЛЫПТАСУ ХРОНОЛОГИЯСЫ

Қазақстан Республикасы Конституциясының 36-бабында: «Қазақстан Республикасын қорғау – оның әрбір азаматының қасиетті парызы және міндеті. Республика азаматтары заңда белгіленген тәртіп пен түрлер бойынша әскери қызмет атқарады» – делінген. Бүгін біз сіздерді Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің қызметін айқындап және жастарға әскери-патриоттық тәрбие беру мақсатында тәуелсіз Қазақстан Қарулы Күштерінің қалыптасу хронологиясымен таныстырамыз.

Қазақстан Республикасының тұңғыш президенті Н.Ә.Назарбаев тәуелсіздік алғаннан кейін, 1992 жылы 7 мамырда «Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қорғаныс комитетін Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі етіп қайта құру туралы», «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін құру туралы» Жарлыққа қол қойды. Жарлық негізінде алғашқы қорғаныс министрі ретінде генерал-полковник С.Қ.Нұрмағамбетов тағайындалды. Бұл күн тарих бетінде Тәуелсіз Қазақстанның Қарулы Күштері құрылған күн ретінде қалды. Бүгінде біз 7 мамыр - Отан қорғаушылар күнін атап өтеміз.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің негізгі құрылымына бірнеше бөлімшелер кіреді: 40 жалпы әскер, авиациялық бөлім, радио және радио барлау бөлімшелері, жабдықтау бөлімдері, Байқоңыр ғарыш айлағындағы базалар, Семей полигоны, Сарышаған, Ембі, Арал теңізі, Барсакемлес аралдарындағы сынақ алаңын жабдықтау, қоймалар және басқа да бөлімдер мен мекемелерден тұрады. Қазақстанда барлығы 200 мыңнан астам әскери қызметкер бар. Олардың қарауында әскери стратегиялық қарулардан басқа 1200 танк пен бронды техника, 1500 артиллериялық жүйе және 370 әскери ұшақтар болған.

Тәуелсіз Қазақстан армиясын құруда қорғаныс мәселесі бойынша құқықтық негіз қалаудың маңызы зор болды. Бұл жұмыстарды мақсатты түрде Президент, Үкімет, Қорғаныс министрлігі жүргізді. Жас республиканың Отан қорғау мәселелері жөніндегі алғашқы заңдары өз уақытында дайындалуы шарт еді.

- 1992 жылы 22 қыркүйекте Жоғарғы Кеңес «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері және Қорғаныс туралы» Заң қабылдады.

- Төрт айдан кейін, 1993 жылы 19 қаңтарда «Жалпыға бірдей әскери міндет және әскери қызмет туралы» күшіне енді. - Кейінірек, 1993 жылы 1 ақпанда «Әскери қызметшілердің және олардың отбасының мәртебесі әлеуметтік қорғалуы туралы» заңы күшіне енді.

- Президенттің 1993 жылы 11 ақпанда бекіткен алғашқы әскери доктринасы ұжымдық түрде дайындалды. Соғыстың алдын алу, қорғаныс қабілеттілігінің жеткіліктілігі, ТМД елдерімен өзара көмек ассоциациясының қағидаларына негізделген. Доктринаның ережелері мемлекеттің сыртқы саясаты мен әскери қызметінде кеңінен қолданылды.

1992 жылы 29 қаңтарда Қазақстан Республикасы Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымына (ЕКҰҰ) және 1992 жылғы 2 наурызда Біріккен Ұлттар Ұйымының мүшесі болды. Қазақстан қабылдаған шарттар мен келісімдерді, атап өтер болсақ, қаруды шектеу мен қысқарту жөніндегі міндеттерді де бұлжытпай орындап келеді. Орташа және шағын радиусты аймақтарда сыналанын ракеталар келісімшарттарда көрсетілген уақыт ішінде тоқтатылды.

Қазақстан Республикасы өз тәуелсіздігін алғаннан бері шет мемлекеттермен қарым-қатынастарға ерекше назар аударады. Шет елдермен қарым-қатынастың негізі - шекара бірлігі және бейбітшілік. Алайда, кез-келген елдің өз туы, еңураны және шекарасы бар сияқты, ешқандай ел Қарулы Күштерсіз өмір сүре алмайды. Қарулы Күштер құрамына құрлық әскерлері, әуе күштері және әуе қорғанысы күштері кіреді.

1993 жылы 2 сәуірде Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының әскери-теңіз Күштерін құру туралы» Заңы қабылданды. Флотқа бірінші болып капитан Исламов бастаған сегіз әскери-теңіз офицері қосылды, ал Ақтау порты негізгі база ретінде тағайындалды. 1-шенді капитан Р.А. Қомратов әскери – теңіз базасының командирі, кейін Әскери-Теңіз күштерінің басқарушысы болып тағайындалды. Ол тұңғыш қазақ контр-адмиралы болды.

1997 жылы 17 қарашада Президент Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері үш жақты құрылымға ауыстырылды: Жалпы әскери күштер, Әуе қорғанысы күштері және Мемлекеттік шекараны қорғау күштері.

2000 жылы 10 ақпанда Қазақстан

Президенті Нұрсұлтан Назарбаев жаңа Әскери доктринаны бекітті. Онда әскери қақтығыстардың алдын-алу және келіспеушіліктерді дипломатиялық тәсілдермен шешуге баса назар аударылды. Геосаяси өзгерістер мен түрлі қақтығыстар, сондай-ақ терроризм, діни экстремизм, ұйымдасқан қылмыс, қару-жарақ пен есірткі саудасы сияқты қауіп-қатерлердің көбеюі талқыланды. Бұл сонымен бірге толық экономикалық қауіпсіздік пен әскери қауіпсіздікті қажет етті. Әскери доктрина негізінде, 2000 жылы 7 шілдеде «Әскери реформа тұжырымдамасы» және «Әскери құрылыстың 2005 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы» бекітілді. Қабылданған құжаттар толығымен іске асырылды.

2000 жылдың 7 тамызында Президенттің нұсқауы бойынша жаңа әскери-әкімшілік құрылымды - әскери аймақтарды құру жұмыстары басталды. Қазақстан әскеріндегі бөлімшелердің және құрамалардың жауынгерлік оқулар Ауғанстандағы соғыстың, сондай-ақ өзге аймақтарда болып жатқан соғыстардың негізінде жасақталып, оқыту жұмыстары қатаңдады. Оқу сыныбында ететін сабақтарды далалық-роталық және батальондық жаттығулар алмастырып, жауынгерлік атыстармен, әр түрлі ауқымдағы командалық-штабтық жаттығулармен толықтырылады.

1994 жылы 14 мамырда Әуе күштері мен Әуе қорғанысы әуе кеңістігін қорғау бойынша жалпыұлттық командалық-штабтық жаттығу өткізді. 115 тамызда Қазақстан Қарулы Күштері Жоғарғы Бас қолбасшысы Н.Ә.Назарбаевтың қатысуымен гвардиялық гарнизон бөлімдерінің кешенді командалық-штабтық жаттығуы өтті. 1995 жылы 3-7 қыркүйекте Гвардейский аймағында кешенді жазғы тактикалық жаттығулар өтті. Бір жылдан кейін, 1996 жылы 13 қыркүйекте Әскери-әуе күштері бөлімшелерінің жауынгерлік дайындығын және олардың авиациямен өзара байланысын тексеретін жаңа жаттығулар өткізілді.

1998 жылы 28 тамызда Жоғарғы Бас қолбасшының қатысуымен тылды қамтамасыз ету бөлімдерінің кешенді жаттығуы өтті. Жаттығуға қатысушы сарбаздар үлкен дайындыққа екенін дәлелдеді.

2000 жылы сәуірде Қарулы Күштер басқармасы органдарының, Ұлттық қауіпсіздік комитеті бөлімшелерінің және Ішкі істер министрлігі Ішкі әскерлерінің стратегиялық командалық-штабтық жаттығуы өтті. Онда терроризмге қарсы операциялар жүргізуде басты шартты жаттығуларды қалыптастыру тәсілдері жасалып, ортақ шешімге келді.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері құрылған кезінен бастап Ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа (ҰҚШ) қол қойған елдердің әскерлерімен өзара құрмет пен тәжірибе алмасуды ұйымдастыруға үлкен мән берді.

1995 жылы 10 ақпанда «ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің Әуе шабуылынан қорғаныс жөніндегі біріккен жүйесін құру туралы» туралы келісімге қол қою ТМД құрамына кіретін мемлекеттер өмірінде үлкен маңызға ие болды. Осыған сүйене отырып Армения, Беларусь, Грузия, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей, Тәжікстан, Түркіменстан, Өзбекстан және Украина әскери салада ұжымдық қауіпсіздік жүйесін құру бойынша нақты шаралар қабылдады.

Қазіргі уақытта ТМД-ның әуе шабуылына қарсы қорғаныс күштері бірлескен жауынгерлік миссиялар жүйесін қалпына келтіруге, әуе жағдайлары туралы ақпарат алмасуға қол жеткізді. Кейбір елдердегі, соның ішінде Қазақстандағы Ресейдегі және Өзбекстандағы жүйелердің көпшілігі мұндай алмасуды автоматты түрде басқарады, бұл әуе қорғанысы күштері мен құралдарының дайындығын уақытында түзетуге мүмкіндік береді. Әуе қорғанысы әскерлерінің күштері мен құралдарының бірлескен іс-қимылдары мен жауынгерлік дайындық жүйесі құрылды және дамыды.

Қазақстан Республикасы Әуе қорғанысы күштерінің қарамағына зениттік бөлімшелері аэродинамика және

ұшу көрсеткіштері бойынша әлемдегі ең үздіктердің қатарына кіретін МиГ-29, МиГ-31, Су-25, Су-27-мен ұшақтары кіреді.

Бірлескен жаттығулар жауынгерлік қимылдардың тактикалық деңгейдегі дағдыларын жетілдіреді. Басқару органдарының дайындық пен жаттығу жүргізу жөніндегі тәжірибелерін байытады. Сонымен қатар, әскери орталықтар мен өртүрлі ел тұрғындары арасындағы өзара түсіністік пен ынтымақтастықтың артуына мүмкіндік береді.

Ұлы Отан соғысында ерлік көрсеткен қазақтар туралы не білеміз: Ел білмейтін деректер

Екінші дүниежүзілік соғысқа қазақ жерінен 1,2 миллионнан астам жауынгер аттанды. Олардың жартысынан көбі майданнан оралмады. 9 мамыр - Жеңіс күніне орай бұл жазбамызда майдан шебінде ерлік көрсеткен тұлғалар жайлы айтамыз.

Жеңіске жету жолында Қазақстан халқының елеулі үлес қосқанына тарих куә. Қазақ жерінен соғысқа аттанған қанша жауынгер Кеңес Одағының батыры атағын алды? «Жеңіс солдаттары» кітабында берілген мәлімет бойынша 506 жауынгер Кеңес Одағының батыры атағына ие болды, оның төртеуі бұл атақты екі рет иеленді. Ал жүздеген майдангер «Даңқ» орденінің иегері атанды.

Ұлы Отан соғысының тарихында Бауыржан Момышұлы, Талғат Бигелдинов, Леонид Беда, Иван Павлов, Сергей Луганский, Мәлік Ғабдуллин, Төлеген Тоқтаров, Әлия Молдағұлова, Мәншүк Мәметова сынды қазақ жерінен шыққан батырлардың есімдері алтын өріппен жазылды.

Мындаған қазақ жауынгерінің арасында өшпес ерлік жасағанымен, атақ-даңққа ілікпегендері де бар. Отаны үшін жанын пида еткен батырлардың есімдері ұрпақтың жадынан ешқашан өшпеуге тиіс. Осы орайда «Жеңіс солдаттары» кітабында жазылған бірқатар майдангердің ерлігі жайлы мәліметтер ұсынамыз.

Қуандық Бөлкебаев соғысқа өз еркімен аттанды, Қызылтулы Балтық флотына түсті. А.Попов атындағы Красноштад байланыс мектебін аяқтағаннан кейін капитан-лейтенант, Кеңес Одағының Батыры Абрам Григорьевич Свердловтың басқаруындағы 2-дивизионның су астына мина ататын кемелер отрядындағы бір кемеге радиотелеграфист болып тағайындалды. Осы қызметінде ол кеңес теңіз әскерінің Фин шығанағындағы Виргунд, Сескар және Тьютерс аралдарына түсуін радиобайланыспен қамтамасыз етуге қатысты.

1944 жылы қыркүйекте кеңестік су астына мина ататын кемелермен Финляндиядан Балтық теңізіндегі немістердің портына қарай келе жатқан фашистердің қарауыл транспорттарына қарсы жанды күшпен және техникамен болған шабуылға қатысты. Шабуыл сәтті аяқталды, фашистердің 8 мың тонна су сиятын екі ірі кемесін суға батырды, бұл шабуылда ол өмірімен қоштаса жаздады. Қуандық Смағұлұлы болған кемеге жаудың снаряды тиіп, суға бата бастады, оның ішінде болғандардың барлығы мұзды суда қалып қойды. Оларды бірден құтқара алмады, себебі шабуылда жалғасып жатқан еді, тек шабуыл аяқталғаннан кейін ғана оларды құтқарып алды.

Фин шығанағындағы операцияны сәтті жүргізгені үшін қатысушылардың барлығы «Нахимов» медалімен марапатталды.

Өкпесінің екіжақты қабынуына байланысты Қуандық Бөлкебаев алты ай бойы госпитальда емделді, денсаулығы өмір бақи нашарлады. Бұл жағдайды есіне алған жауынгер: «Ең бастысы, мен тірі қалдым және осы үшін тағдырыма алғыс айтамын!» - деген еді.

Сағадат Нұрмағамбетов 1942

жылы Түркімен пулеметшілер училищесіне бағытталды, оны тәмамдағаннан кейін 1943 жылы майданға келді, Солтүстік Кавказ, 3-Украин, 1-Белорусь майдандарының құрамында болып, Кубань, Украина, Батыс Белоруссия, Польша мен Германияны азат ету шайқастарына қатысты.

Сағадат Қожахметұлы жайында қызметтестері мен таныстары көп жылы сөз айтады. 301- дивизияның командирі, генерал-майор Антонов естелік кітабында былай жазған: «Нұрмағамбетовтың пулеметшілер ротасы фашистік шынжырларды жойды. Капитанның өзі де пулеметтен душпанның шынжырына оқ жаудырды».

Сағадат Нұрмағамбетовтің ерлігі туралы марапаттық құжаттарында да айтылады:

«1945 жылғы 14 қаңтардағы жоюшы батальонның құрамына (Польша) Выборув селосы маңайындағы мықты бекінген жаудың қорғанысына жасаған шабуылы. Жаудың күші мен техникасын жоюға пулеметшілер ротасын үздік басқарды. Жаудың екінші жарты траншеясына қарсы шайқас кезінде, станокты пулемет есептен шыққанда, капитан Нұрмағамбетов батырлық пен ерлік көрсетіп, нысанашыны алмастырып, қарсыластың жаяу әскеріне орасан зор оқ жаудырды. Өзінің аймағында жаудың екі қарсы шабуылын тойтарып, 65 гитлершілдерді жойды, ал қалғандарын тым-тырақай қашырды».

Ұлы Отан соғысы жылдарындағы әскери қимылдарға қатысып, пулеметшілер взводын, пулеметшілер ротасын, атқыштар батальонын басқарған жауынгердің оқиғалары С.Қ.Нұрмағамбетовтың «Лицом к огню», «Надежный страж Социалистической Революции», «Мой передний край», «А в памяти нет тишины» атты кітаптарында суреттелген.

Султан Жиенбаев Ұлы Отан соғысы басталғаннан кейін 1941 жылдың желтоқсан айында институттың екінші курсынан өз еркімен 100-жеке қазақ атқыштар бригадасының құрамында майданға аттанады. Онда танкіге қарсы қарулар тобының командирі бола жүріп, Ржев, Великие Луки, Невель қалаларын азат етуге қатысқан. 1944 жылы үшінші рет ауыр жарақат алуына байланысты Қарулы күштер құрамынан босатылады.

Ұлы Отан соғысындағы қантөгістерде танытқан ерліктері үшін тоғыз жауынгерлік төсбелгілермен марапатталған. Соғардың ішінде: екі мәрте Ұлы Отан соғысының 1-дәрежелі ордендерімен, Ресейдің «Ұлы Жеңіс» орденімен, «Ерлігі үшін», «КСРО шекарасын күзетудің үздігі», «Германияны жеңгені үшін», «1941-1945 ж.ж. Ұлы Отан соғысы кезіндегі ерен еңбек үшін» медальдары бар. Алматыға оралған соң Түркістан-Сібір теміржолының Алматы бөлімшесінде басшы болып еңбек жолын бастаған.

Рахымберді Аликов дивизия құрамында гвардиялық атанып, бірнеше мәрте жауынгерлік ерлік жасады. Курск иініндегі шайқастардың бірінде снайпер Аликов бейтарап шепке өтіп, ротаға бас көтертпей оқ жаудырып жатқан неміс пулеметшісін өлтірді. Осы ерлігі үшін ол жауынгерлердің ең жоғары наградларының бірі – «Ерлігі үшін» медалімен марапатталды.

Кривой Рог қаласы түбінде ол ауыр жараланды. Госпитальда емделіп жатқанда оған мүгедекті беріп, тылда қалдырмақшы болды. Бірақ ол мұнымен келіспеді, өзінің дивизиясына қайта оралып, соның құрамында барлық жауынгерлік операцияларға қатысып бүкіл Еуропаны басып өтті. «Будапешті алғаны үшін», «Праганы алғаны үшін» медальдарымен наградталды, ал бұған дейін ол Украина мен Молдавияны азат ету шайқастарына қатысқан.

Асқар Закарин 100-атқыштар дивизиясының құрамында Мәскеуден Брестке дейінгі аралықты, әрі қарай Кенигсберкке дейін жүріп өткен, сосын Манчжуриядағы Квантун әскерін құлатуға қатысқан.

Асқар Закарұлы жауынгер қазақтарға арналған газеттің тілшісі болды. Мұнда ол өзінің әдеби қабілетін шыңдауға мүмкіндік алды. Көптеген қазақ

жауынгерінің өмірі мен ерліктері туралы газет бетіне жазды. Олардың ішінде Мәншүк Мәметова да бар еді. Мәншүктің ерлігі жайында жазған мақаласы арқылы оны бүкіл Кеңес Одағы таныды.

397 фашистік көзін жойған мерген Төлеуғали Әбдібековтің ерлігі туралы stan.kz сайтында мынадай мәлімет баяндалған:

Биіктікке қарсы шайқастар болды. Олар бір аптадан астам уақытқа созылды. Осы уақытта снайпер Әбдібеков 19 немістік көзін жойды. Әйтеуір, кеңес әскері биіктікті қайтарып алды, бірақ немістер тыныш отырмай қарсы шабуылға шықты. Сол кезде 25 жас жауынгері дәл Төлеуғалидың жерттасына қарай бара жатады. Жаудың 25 сарбазына Төлеуғали жалғыз өзі төтеп беруі керек болды. Дала аңшысының қырағы көзі бірден оптикалық көздеуішке түседі. Әбдібеков нысананы дәл көздей алатын мерген болатын. Сонда ол жау әскерінің жақындағанын көріп, оларды көздей бастайды. Сөйтіп, өзіне жақындап қалған жау офицерлерін арты-артынан қарға құлатады. Ал олардың оққа ұшқанын көрген басқа немістер қорқа бастады. Жан-жағына жалтақтаған олар снайпердің қай жақтан атылып жатқанын түсінбей, сасқандарынан қаруды көздеймей-ақ оқ жаудыра бастайды. Ал снайпер үрей қашқан немістердің әрқайсысын көздеп бір-бірден құлата берді.

Ақырында жау жауынгерлері снайпердің қайдан атып жатқанын анықтай алды. Сонда олар жерге жата қалып, оған оқ жаудыра кетті. Бірақ, олардың оғы Төлеуғалидің басынан өтіп кете барды. Қақтығыс осылай бірнеше минутқа созылды. Ұрыс алаңында оннан астам неміс әскері бір снайпершіге қарсы оқ атып жатты. Бірақ олардың саны кемігені болмаса Әбдібековке бір оқ та тигізе алмады.

Ұлы Отан соғысы жылдарында Қазақстанда қандай әскери мамандар дайындалды?

Батырлардың ерлігі жазылған «Жеңіс солдаттары» атты кітапта соғыс жылдарында Қазақстанда қанша әскери маман дайындалғаны туралы деректер берілген:

1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысының алғашқы күндерінен-ақ Қызыл Армия үшін офицерлік кадрларды күрт көбейту қажет екені бірден сезілді. Фашистік Германия тұтқиылдан ашқан қатыгез соғысқа офицер кадрларды әзірлеуде Қазақстан маңызды рөл ойнады. Соғыс басталар алдында Қазақстанда тек 1940 жылы негізі қаланған Алматы атқыш-пулеметшілер училищесі ғана болды.

1941 жылы училище армияға 2429 жас офицерді дайындап, 5 рет түлектерді оқытып шығарды. 1942 жылы 2869 офицер оқытылды, 1943 жылы – 154, 1944 жылы – 88 офицер дайындалды. Барлығы бұл училищені 6333 жас түлек бітірді.

Майданға жақын аудандарда орналасқан бірқатар әскери академиялар мен училищелерді Қазақстанға көшіруге байланысты елдегі әскери оқу орындары жүйесі елеулі түрде кеңейтіліп, кадрларды дайындау ауқымы да артты. Әскери оқу орындары әрекеттегі армияға командирлер мен басқа да кадрларды даярлау үшін барлық шараларды қабылдады. 1941 жылғы қыстың басында ұшқыштар әзірлейтін Селищенский, Серпуховский және Сталинград әскери училищелері мен авиамеханиктердің әскери мектептері Қазақстанға көшірілді:

•10 тамызда Петропавловскіге Селищенский (Новгород облысы) авиамеханиктер әскери мектебінің курсанттары мен командирлік-оқытушы құрамы келіп жетті. Бұл оқу орны 1941-1944 жылдары 2400 авиамеханик пен 600 мотористі дайындап шығарды;

•26 қазанда Серпухов авиамеханиктер әскери мектебі Қызылордаға көшірілді. Соғыс жылдарында ол 4097 авиамаман даярлады, оның ішінде 49 истребитель-ұшқыштарды, 3937 авиамеханикті және 111 авиамотористі дайындап шығарды;

•1941 жылдың 6 қарашасында Сталинград ұшқыштар әскери училищесі Қостанайға эвакуацияланды және соғыс аяқталғанша мұнда 2444 истребитель-ұшқыштар дайындалды.

•1942 жылдың ақпанынан 1943 жылдың сәуірі айына дейін Гурьевте (қазір Атырау қаласы) әскери-жаяу училище жұмыс істеді. 1942 жылдың желтоқсанында ол алғашқы лейтенанттарды дайындады.

Сұрапыл соғысқа аттанған әрбір жауынгер өзінің тағдыры үшін ғана емес, келешек ұрпағы үшін қан майданда күресті. Бүгінде әр үйдің төрінде майдангер атанып суреті ілулі тұр десек қателеспейміз. Бейбіт күн күшін жаны алысып, жан беріскен батырлар ерлігі ұрпақ жадынан ешқашан өшпеуге тиіс.

БАРЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ ҮШІН «БІР» ЭЦҚ

Процестерді оңтайландыру және ЭЦҚ кілттерін алу, сақтау және пайдалану процедурасын жеңілдету үшін Ұлттық куәландырушы орталық екі ЭЦҚ кілтін беру мен пайдаланудың қазіргі процесінен бір ғана кілтті пайдалануға көшті, яғни, жеке және заңды тұлғаларға МемСТ алгоритмі негізінде бір кілт берілетін болады, ол авторизациялау үшін де қол қою үшін де қолданылатын болады.

«Мемлекеттік қызметті алудың бір жолы – электрондық цифрлық қолтаңба кілттері. Жаңа цифрлық технологияларды енгізуде қазіргі уақытта қауіпсіздікті қамтамасыз ету және криптографиялық стандарттардың соңғы нұсқаларын пайдалану қажет. Бұл стандарт алдығы стандартпен салыстырғанда ЭЦҚ кілтінің ұзақтығын екі есеге ұлғайтты», - деді басқарма төрағасының м.а. «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Дмитрий Мун.

Негізгі өзгерістер мыналарды қамтиды: - Бір тіркеу куәлігі: авторизация мен қол қою үшін екі тіркеу куәлігінің орнына енді біреу ғана беріледі, бұл цифрлық кілттерді басқару процесін жеңілдетеді.

- Ескі электрондық цифрлық қолтаңбаның жарамдылық мерзімі: ГОСТ 2015 алгоритміне кешкенге дейін бұрын шығарылған барлық ЭЦҚ олардың жарамдылық мерзімі аяқталғанға дейін қолдау көрсетілетін болады.

- Жаңарту оңай: мобильді қосымшада жаңа ГОСТ 2015 стандартын пайдалану үшін eGov Mobile қосымшасын жаңарту жеткілікті.

Сонымен бірге, заңды тұлғалардың пайдалануына арналған келесі талап етілмеген үлгілер де қолжетімді үлгілер тізімінен алынып тасталды:

- «Қаржылық құжаттарға қол қою құқығы бар қызметкер»;

- «Кадр бөлімінің қызметкері».

eGov Mobile қосымшасында жаңа ЭЦҚ қолдану тәртібі:

1. Қолданбаның жоғарғы сол жақ бұрышындағы «Кіру/Тіркеу» тармағын таңдаңыз.

2. Авторизациядан ету үшін «Менің цифрлық қолтаңбамды пайдалану» түймесін басыңыз.

3. «ГОСТ 2015 ЭЦҚ арқылы кіру» опциясын іске қосыңыз.

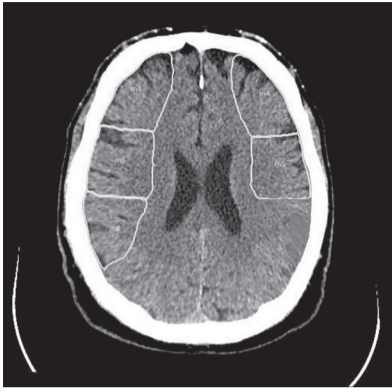
4. Электрондық цифрлық қолтаңбаны көрсетіңіз және құпия сөзді енгізіңіз.

5. «Кіру» түймесін басу арқылы логиніңізді растаңыз және құпия кодын орнатыңыз.

6. Қауіпсіздікті арттыру үшін Face ID немесе Touch ID арқылы биометриялық сәйкестендіру опциясын пайдаланыңыз.

«Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Қоғаммен байланыс басқармасы

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДА МӘМС АЯСЫНДА ИНСУЛЬТКЕ ШАЛДЫҚҚАН НАУҚАСТАРДЫ ЕМДЕУДЕ БРЕГЕЙ ӘДІС СӘТТІ ҚОЛДАНЫЛУДА

Талдықорған облыстық қаласындағы аурухананың

нейрохирургия бөлімі негізінде механикалық рентгенэндоваскулярлық тромбозэкстракция әдісімен дәрігерлер инсультпен ауыратын науқастарға сәтті операциялар жүргізуде. Бұл жоғары технологиялық отаның құны 6 млн. теңгені құрайды, бірақ МӘМС есебінен пациенттер оған тегін қолжеткізе алады.

Осылайша, екі ай ішінде мидағы тамырларында тромбоз пайда болған 5 пациентке ота жасалды.

Айта кету керек, рентгенэндоваскулярлық тромбозэкстракция инсульттің қайғылы салдарын болдырмауға көмектеседі,

өйткені операция инсульт болғаннан кейінгі алғашқы 6 сағатта жасалады.

Тромбтың орналасқан жері анықталғаннан кейін тромбозэкстракция жасалады, яғни арнайы катетерлер арқылы арнайы стент-ретривер құрылғысы тромбты ұстап алып тапайды.

«Бұл әдіс тромбпен бітелген миданың артериясындағы қан айналымын тез және тиімді қалпына келтіруге көмектеседі. Сонымен қатар, бұл операцияның аз инвазивтілігі үлкен артықшылық болып табылады, себебі одандан кейін пациент өзінің әдеттегі өмір салтына тез оралады», - деп атап өтті нейрохирургия бөлімінің меңгерушісі Айрат Жұнісов.

В ОБЛАСТИ ЖЕТІСУ В РАМКАХ ОСМС УСПЕШНО ВНЕДРИЛИ УНИКАЛЬНЫЙ МЕТОД УДАЛЕНИЯ ТРОМБОВ ИЗ СОСУДОВ ПРИ ИНСУЛЬТЕ

Методом механической рентгенэндоваскулярной тромбозэкстракции на базе отделения нейрохирургии областной больницы города Талдықорған врачи успешно оперируют пациентов с инсультом. Стоимость данной высокотехнологичной операции составляет 6 млн. тенге, но за счет ОСМС пациенты получают ее бесплатно.

Так в течение двух месяцев было прооперировано 5 пациентов, которые столкнулись с тромбообразованием в сосудах

мозга.

Важно отметить, что рентгенэндоваскулярная тромбозэкстракция помогает избежать трагических последствий развивающегося инсульта, ведь операция проводится в первые 6 часов с наступления инсульта.

После того как определяется местонахождение тромба выполняется тромбозэкстракция, то есть через специальные катетеры к тромбу подводится специальное устройство

стент-ретривер для захвата тромба и его удаления.

«Этот метод помогает быстро и эффективно восстановить кровоток в закупоренной тромбом артерии головного мозга. Помимо этого большим преимуществом является малотравматичность данной операции, после которого пациент быстро возвращается к своему привычному образу жизни», - отмечает заведующий отделением нейрохирургии Айрат Жунусов.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ О ЕНПФ

1. Кто имеет право на досрочное использование своих пенсионных накоплений в полном объеме, а кто на частичное использование? Что для этого необходимо?

Получить пенсионные накопления в полном объеме (за вычетом индивидуального подоходного налога) до наступления пенсионного возраста могут иностранцы и лица без гражданства, имеющие пенсионные накопления в ЕНПФ, выехавшие за пределы Казахстана. Для этого им необходимо предоставить в фонд (лично, по почте, либо через поверенного или законного представителя) пакет документов, с которым можно ознакомиться на сайте ЕНПФ. После этого пенсионные будут выплачены одновременно в течение десяти рабочих дней.

Также использовать все свои пенсионные накопления на улучшение жилищных условий и (или) лечение могут казахстанцы, вышедшие на пенсию по выслуге лет, а именно:

- военнослужащие;

- сотрудники специальных государственных и правоохранительных органов;

- сотрудники государственной фельдшерской службы и иные лица, имеющие выслугу лет на военной службе, службе в специальных государственных и правоохранительных органах, государственной фельдшерской службе не менее 25 лет и достигшие установленного законодательством предельного возраста при увольнении со службы.

Полный перечень лиц, имеющих право на получение пенсионных выплат за выслугу лет, определен 212 статьей Социального кодекса. Для получения единовременных пенсионных выплат на улучшение жилищных условий пенсионеры по выслуге лет могут обратиться в Отбасы банк или другие банки второго уровня. Для оплаты лечения – только в Отбасы банк.

Вместе с тем, досрочно использовать все свои пенсионные накопления на жилье и лечение могут казахстанцы, заключившие договор пенсионного аннуитета с компанией по страхованию жизни, тем самым обеспечившие себе ежемесячные пенсионные выплаты не ниже 70 процентов от величины прожиточного минимума. Полный перечень лиц, имеющих право на перевод пенсионных накоплений в страховую организацию и необходимый для этого пакет документов, также указан на официальном сайте фонда.

Также информировать, что использовать часть пенсионных накоплений на улучшение жилищных условий и для оплаты лечения могут лица, имеющие в ЕНПФ пенсионные накопления, сформированные за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ):

- чья сумма пенсионных накоплений превышает порог минимальной достаточности. При этом единовременная пенсионная выплата не может превышать разницу между суммой пенсионных накоплений за счет ОПВ и (или) обязательных профессиональных пенсионных взносов (получателя) и установленным порогом минимальной достаточности;

- состоявшиеся пенсионеры, имеющие накопления в ЕНПФ. Они могут использовать на жилье и/или лечение до 50 процентов оставшейся суммы, но только в том случае, если их совокупная пенсия (включая пенсию по возрасту, базовую пенсию и выплаты из ЕНПФ) составляет не менее 40 процентов от ранее получаемой зарплаты.

2. Как в ЕНПФ поступают со сбережениями, которые длительное время остаются невостребованными? В каких случаях возможно их обращение в доход государства?

Положениями Социального кодекса определен исчерпывающий перечень оснований для осуществления выплат пенсионных накоплений из ЕНПФ, в том числе в связи со смертью получателя (на погребение и (или) наследникам). Следовательно, суммы пенсионных накоплений подлежат учету ЕНПФ до востребования этой суммы получателем или его наследником (наследниками).

Вместе с тем, в соответствии с Гражданским кодексом Республики Казахстан, если нет наследников по завещанию и по закону либо если никто из наследников не имеет права наследовать, либо все они отказались от наследства, наследство признается выморочным имуществом и переходит в коммунальную собственность по месту открытия наследства.

Таким образом, наследство может быть признано выморочным имуществом только по решению суда на основании заявления местных исполнительных органов городов республиканского значения, столицы, районов, городов областного значения по месту открытия наследства по истечении одного года со дня открытия наследства.

3. Каковы правила перевода части пенсионных накоплений в доверительное управление управляющему инвестиционным портфелем (УИП). Какой объем накоплений я могу перевести по новым правилам?

Правом на перевод пенсионных накоплений в доверительное управление УИП могут воспользоваться вкладчики обязательных пенсионных взносов (ОПВ), физические лица, за которых перечислены обязательные профессиональные пенсионные взносы (ОПВ), добровольные пенсионные взносы (ДПВ), в сумме, не превышающей:

- пятидесяти процентов от суммы пенсионных накоплений на индивидуальном пенсионном счете (ИПС) вкладчика ОПВ, физического лица, за которое перечислены ОПВ, на дату поступления заявления данного лица о (об) выборе (изменении) УИП. При последующей передаче в доверительное управление УИП объем пенсионных накоплений определяется с учетом ранее переданных пенсионных накоплений с учетом инвестиционного дохода УИП (подача заявления производится не чаще одного раза в год с даты передачи пенсионных накоплений в доверительное управление УИП);

Либо

- не превышающей размер пенсионных накоплений за счет ОПВ и (или) ОПВ на их ИПС в случае наличия заключенного договора пенсионного аннуитета со страховой организацией;

- сумма пенсионных накоплений, сформированных за счет ДПВ, подлежащих передаче в доверительное управление УИП, не превышающую сумму имеющихся пенсионных накоплений на ИПС для учета ДПВ.

Прежде чем перевести часть пенсионных накоплений в доверительное управление УИП рекомендуется ознакомиться с действующим перечнем УИП на рынке, изучить их инвестиционные декларации на сайте ЕНПФ, обзоры инвестиционной деятельности, подробнее узнать об опыте и результатах работы выбранной частной компании. Ознакомиться с информацией об УИП и изучить их инвестиционные декларации можно на сайте www.enpf.kz в разделе «Услуги» - «Реестр управляющих инвестиционным портфелем». Подробная статистика по передаче пенсионных накоплений в доверительное управление УИП также доступна на сайте www.enpf.kz в разделе «Показатели» - «Передача пенсионных накоплений управляющим компаниям».

Также отметим, что пенсионные накопления можно переводить из одного УИП в другой не чаще, чем 1 раз в год. Если вы примете решение вернуть накопления под управление Национального Банка Республики Казахстан (далее – НБРК), то это можно сделать не ранее, чем через 1 год с даты передачи пенсионных накоплений в доверительное управление УИП.

При этом в случае, если пенсионные накопления переводились несколько раз в доверительное

управление одному и тому же УИП в соответствии с заявлением о выборе УИП, то возврат пенсионных накоплений в доверительное управление НБРК осуществляется не ранее, чем через один год с даты первоначальной передачи пенсионных накоплений в доверительное управление УИП.

4. Какая категория граждан РК имеет право на освобождение от уплаты пенсионных взносов за счет ОПВ?

Согласно Социальному Кодексу Республики Казахстан от уплаты обязательных пенсионных взносов (ОПВ) в Единый накопительный пенсионный фонд (ЕНПФ) освобождаются лица, имеющие инвалидность первой и второй групп, если инвалидность установлена бессрочно. Вместе с тем, работодатель позволяет удержание и перечисление ОПВ в ЕНПФ на основании заявления вышеуказанных лиц. Таким образом, казахстанцы, имеющие инвалидность первой или второй групп, установленной бессрочно, имеют право подать заявление по месту работы о согласии на удержание ОПВ в ЕНПФ.

Лица, имеющие инвалидность первой и второй групп, если инвалидность установлена бессрочно, вправе получать пенсионные выплаты из ЕНПФ по установленному графику в виде ежемесячных пенсионных выплат. ЕНПФ с согласия вкладчика (получателя), предоставляемому в соответствии с Законом Республики Казахстан «О персональных данных и их защите», самостоятельно запрашивает сведения об установлении инвалидности из информационной системы Министерства труда и социальной защиты населения Республики Казахстан «Централизованный банк данных лиц, имеющих инвалидность».

Подать заявление на выплату пенсионных накоплений можно при личном обращении в офис ЕНПФ или через поверенное лицо, через интернет-ресурс enpf.kz, а также посредством почтовой связи.

5. Как можно подтвердить трудовую стаж работников государств-членов ЕАЭС? Возможно ли это сделать, обратившись в ЕНПФ?

Компетентными органами в Республике Казахстан (далее – РК) по подтверждению стажа работы трудящихся в рамках Соглашения о пенсионном обеспечении трудящихся государств-членов Евразийского экономического союза от 20 декабря 2019 года определены:

1) Комитет Министерства труда и социальной защиты населения РК и его территориальные подразделения – в части подтверждения стажа работы трудящихся, приобретенного до 1998 года; 2) территориальные подразделения ЕНПФ – в части подтверждения стажа работы трудящихся с 1 января 1998 года (по данным информационной системы о перечислении обязательных пенсионных взносов).

Подробная информация размещена на сайте enpf.kz в разделе «Услуги».

При этом до перехода на использование интегрированной системы Евразийского экономического союза (далее – ЕАЭС) взаимодействие между компетентными органами государств-членов ЕАЭС осуществляется в бумажном виде путем обмена формулярами, предусмотренными пунктом 3 Порядка взаимодействия, а также документами, необходимыми для назначения и выплаты пенсии.

Таким образом, в целях подтверждения стажа работы, приобретенного гражданами государств-членов ЕАЭС на территории Республики Казахстан, для возникновения права в соответствии с законодательством государства-члена ЕАЭС, на пенсию которой претендуют обратившиеся лица, компетентному органу данного государства-члена ЕАЭС необходимо направить формуляр «Запрос» о стаже работы в отношении таких лиц в зависимости от периода стажа работы в вышеуказанные компетентные органы РК.

«ОДНА» ЭЦҚ ДЛЯ ВСЕХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ

Для оптимизации процессов и упрощения процедуры получения, хранения и использования ключей ЭЦП, Национальный удостоверяющий центр перешел от текущего процесса выдачи и использования двух ключей ЭЦП к применению только одного ключа, т.е. физическим и юридическим лицам будет выдаваться один ключ на алгоритме ГОСТ, который будет использоваться и для авторизации, и для подписи.

«Одним из способов получения государственных услуг являются ключи электронной цифровой подписи. С внедрением новых цифровых технологий, необходимо обеспечивать безопасность в текущих реалиях и использовать актуальные версии криптографических стандартов. Данный стандарт увеличил длину ключа ЭЦП в два раза по сравнению с предыдущим стандартом», - отметил и.о. председателя правления АО «Национальные информационные технологии» Дмитрий Мун.

Ключевые изменения включают:

- Одно регистрационное свидетельство: вместо двух регистрационных свидетельств, предназначенных для авторизации и подписи, теперь будет выдано только одно, что упрощает процесс управления цифровыми ключами.

- Срок действия старых ЭЦП: все ранее

выпущенные ЭЦП до перехода на алгоритм ГОСТ 2015, будут поддерживаться до истечения срока их действия.

- Простота обновления: для использования нового стандарта ГОСТ 2015 в мобильном приложении необходимо просто обновить приложение eGov Mobile. Процедура использования новой ЭЦП в мобильном приложении eGov Mobile:

1. Выберите «Вход/Регистрация» в верхнем левом углу приложения.

2. Нажмите «Использовать мои ЭЦП» для авторизации.

3. Активируйте опцию «Войти по ЭЦП ГОСТ 2015».

4. Укажите путь к вашей ЭЦП и введите пароль.

5. Подтвердите вход, нажав «Войти», и установите код быстрого доступа.

6. Для увеличения безопасности используйте опцию биометрической идентификации через Face ID или Touch ID. Также исключены из списка доступных следующих невостребованные шаблоны, предназначенных для использования юридическими лицами:

- «Сотрудник с правом подписи финансовых документов»

- «Сотрудник отдела кадров».

Управление по связям с общественностью АО «НИТ»

ЗЕЙНЕТАҚЫНЫ НЕЛІКТЕН УАҚЫТЫЛЫ РЕСІМДЕУ КЕРЕК?

«БЖЗҚ» АҚ (бұдан әрі – БЖЗҚ, Қор) Қорда міндетті зейнетақы жарналары және (немесе) міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтары бар және жалпыға бірдей белгіленген зейнет жасына жеткен адамдардың, сондай-ақ, егер мүгедектігі мерзімсіз болып белгіленсе, бірінші және екінші топтағы мүгедектігі бар адамдардың БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін белгіленген кесте бойынша алуға құқықтары бар екенін еске салады.

Қордан зейнетақы төлемдерін зейнет жасына толуына байланысты тағайындау үшін алушылар турғылықты жері бойынша ХҚКО-ға, ал бірінші немесе екінші топтағы мүгедектіктің белгіленуіне байланысты төлем алу үшін Қор бөлімшелеріне, электрондық цифрлық қолтаңбасы бар болса БЖЗҚ сайты арқылы уақытылы жүгінулері қажет. Алушы зейнет жасына толанғанға дейін 10 күн бұрын ХҚКО-ға өтінішпен бірге қажетті құжаттарын өткізуі керек. Біз осы мерзімді қатаң сақтауға кеңес береміз. Себебі, бұл мемлекеттік зейнетақыны алу үшін өте маңызды, оны тағайындау үшін ұсынылған құжаттар бойынша еңбек өтілін тексеру қажет. Оған қоса, заңнамға сәйкес жасына байланысты зейнетақы және мемлекеттік базалық төлем тағайындау өтініш берілген күннен бастап жүргізіледі. Мұндай күн болып өтініш пен қажетті құжаттар «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясында (бұдан әрі – Мемлекеттік корпорация, ХҚКО) тіркелген күн есептеледі.

Естеріңізге сала кетейік, жасы бойынша зейнетақыны жалпыға бірдей белгіленген зейнет жасына толанған адамдар ала алады: 2024 жылы ерлер 63 жасқа, әйелдер 61 жасқа толғанда. БЖЗҚ-дан берілетін зейнетақы төлемдері зейнетақы жинақтары таусылғанға дейін жүзеге асырылады.

Сонымен қатар, БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру бойынша проактивті қызмет көрсету мақсатында зейнет жасына толанған, Қорда зейнетақы жинақтары бар, бірақ төлем алуға өтініш білдірмеген тұлғалар бойынша БЖЗҚ

Мемлекеттік корпорациямен бірлесіп, осындай азаматтарда жасына байланысты тағайындалған зейнетақы төлемдерінің және бюджет қаражаты есебінен мемлекеттік базалық зейнетақы төлемдерінің бар-жоқтығын жыл сайын салыстырып, тексеру жұмыстарын жүргізеді.

Жыл сайынғы салыстыру нәтижелері бойынша бюджет қаражаты есебінен тағайындалған зейнетақы төлемдері бар адамдар анықталған кезде БЖЗҚ оларға Мемлекеттік корпорациямен жасалған тиісті келісім шеңберінде зейнетақы төлемдерін жүзеге асырады.

Мәселен, ағымдағы жылдың 1 наурызына қарай жыл сайынғы салыстыру нәтижелеріне сәйкес зейнетақы жасына толанған, БЖЗҚ-да зейнетақы жинақтары бар және оны төлеуге өтініш білдірмеген 200 мыңға жуық адам Мемлекеттік корпорацияның мәліметтері бойынша анықталды:

• 45 мыңға жуық адам жасына байланысты зейнетақы төлемдерін/базалық зейнетақы алмайды;

• шамамен 92 мың адам бюджет қаражаты есебінен жасына байланысты/базалық зейнетақы/еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақы төлемдерін алады, оның ішінде:

- ағымдағы жылда 20 мыңға жуық азамат БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемін алу үшін турғылықты жері бойынша ХҚКО-ға өз бетінше өтініш білдірді;

- 72 мыңға жуық азаматқа салыстыру нәтижелері бойынша БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдері проактивті форматта тағайындалды;

• 63 мыңға жуық адам Қазақстан Республикасынан тыс жерлерге тұрақты тұруға кеткен не қайтыс болған адамдар санатында.

Осылайша, жоғарыда көрсетілген салыстырып тексеру нәтижелері бойынша БЖЗҚ ағымдағы жылдың наурыз-сәуір айларында 72 мыңға жуық азамат ХҚКО-ға проактивті форматта жүгінбесе де, БЖЗҚ оларға зейнетақы төлемдерін жүзеге асырды.

БИЗНЕСТІ ҚОРҒАУ

Үкіметтің кеңейтілген отырысында Мемлекет басшысы жаңа инвестициялық циклдің басталғанын хабарлады. Президент атап өткендей, инвестициялық жобаларды жүзеге асырудағы проблемалар өсіресе өңірлерде айқын байқалады.

Мемлекет басшысы елімізде қолайлы бизнес-климатты қамтамасыз етуді тапсырды, бұл экономиканы дамытуға қосымша ынталандыру болады.

Осыған байланысты «Прокурорлық сүзгі» енгізілді. Енді инвесторлардың қызметін шектейтін мемлекеттік органдардың кез келген тыйым салу шешімдері, салық органдарының инвесторлардың қызметіне және

басқа да функцияларына тексеру тағайындау туралы актілері мен шешімдері прокурорлармен келісілуі тиіс.

Қолданыстағы мемлекеттік бақылау және қадағалау саласындағы заңнама бизнес субъектілерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға бағытталған бірыңғай қағидаттарды айқындайды.

Сонымен қатар, берілген рұқсаттар мен жіберілген хабарламалар бойынша біліктілік немесе рұқсат беру талаптарына сәйкестігін тексерудің жаңа нысаны енгізілді.

Барлық енгізілген жаңа нормалар Кодекстің 13-тарауына сәйкес реттеледі.

Сондай-ақ тексерулерді есепке алу мен тіркеудің барлық

процесі «Тексеру субъектілері мен объектілерінің бірыңғай тізілімі» (ТСОБТ) ақпараттық жүйесінде цифрландырылған, ол тіркеу сатысында бизнесті заңсыз тексерулерден қорғауды, сондай-ақ мемлекеттік бақылау мен қадағалаудың ашықтығын қамтамасыз етеді.

Барлық қызықтыратын мәселелер бойынша, оның ішінде тексеруші мемлекеттік органдар тарапынан заңсыз әрекеттер туралы өтініштермен Бас прокуратураның бірыңғай байланыс орталығына (телефон-115).

Сонымен бірге, кез келген кәсіпкер Комитеттің «www.qatqor.gov.kz» ақпараттық порталында тексерістің тіркелуін көре алады.

Жақсылыков Асхат ЖАНАТҰЛЫ,
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің
Жетісу облысы бойынша
Департаментінің аға прокуроры

ҚҰРМЕТТІ ҚАЛА ЖӘНЕ АУДАН ТҰРҒЫНДАР НАЗАРЫНА

ЭЦҚ қоймай-ақ «Бір реттік SMS паролінің сервисінің» көмегімен алуға болады.

Сонымен қатар, порталда «Үшінші тұлғалармен анықтама алу сервисі» жүзеге асырылған. Енді жұмыс берушілердің өздері он-лайн қызметін қолдана отыра «жеке кабинет» және (немесе) sms-расталу арқылы сұрау жіберілетін адамға қатысты, адамдардың келісім шарты болған кезде басқа адамдарға қатысты соттылықтың болуы немесе болмауы туралы электрондық сұрау жібере алады.

Осындай қызметті алудың негізгі шарты МАБ-на тіркеу болып табылады. МАБ-не тіркелу үшін қызмет алушыға порталдағы «жеке кабинетте» «телефон» деген бағанда телефон нөмірін көрсету керек немесе оны ЖСН-ді Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне тіркеу қажет.

«Комитеттің және оның аумақтық бақсармаларының мұрағаттары шеңберінде мұрағаттық анықтамаларды және/немесе мұрағаттық құжат көшірмелерін беру» мемлекеттік қызметі ішінара автоматтандырылған.

Қызмет алуға үшін электрондық сауалдарды жіберу сервисі портал арқылы іске қосылды. Қазіргі уақытта қызметті портал арқылы немесе Мемлекеттік корпорация арқылы тапсыруға болады. Қызметтің нәтижелерін Мемлекеттік корпорациясы арқылы ғана алуға болады. Қызмет көрсету мерзімі 30 күнтізбелік күннен 10 күнтізбелік күнге дейін қысқартылған.

«Прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою» мемлекеттік қызметі автоматтандырылған, ол Мемлекеттік корпорация арқылы қағаз түрінде көрсетіледі. Қызмет көрсету мерзімі 5 жұмыс күні. Прокуратура органдарынан шығатын апостиль қоятын құжаттардың 99% есепке ала отыра соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтаманы құрайды, мынадай мүмкіндік іске асырылады:

-компазиттік қызметке электрондық өтініш беру – соттылықтың болуы немесе болмауы туралы апостиль қойылған анықтама;
-мемлекеттік бажды он-лайн режимінде электрондық үкіметтің төлем шлюзі (ЭУ ТШ) арқылы төлеу;
-қызмет алушының филиалдың мекенжайын порталда таңдау.

Қызметтердің нәтижелерін қағаз түрінде алу үшін қызмет көрсететін Мемлекеттік корпорациялар. Комитеттің қызметін электрондық форматқа 100% көшіру мақсатында, ҚР ӘМ «Е-Апостиль» сервисін іске асыру шеңберінде апостильдендіру бойынша қызметтерді электрондық форматқа толық көшіру жұмысы жүргізілуде.

Талғат ӘСКЕРБЕКҰЛЫ,
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің
Жетісу облысы бойынша
Департаментінің
қылмыстық саладағы
құқықтық ақпаратты
қалыптастыру аға прокуроры

АҚПАРАТТЫҚ АНЫҚТАМАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖАҢАЛЫҚТАР

Бас прокуратураның құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті қатқор.gov.kz ақпараттық порталында әрекетке қабілетсіз және әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғаларға қатысты тексеру функционалын іске асырды.

Көрсетілген функционал азаматтардың ыңғайлығы мен уақытты үнемдеу үшін жасалған, яғни өтініштерді уәкілетті органға жолдап, оған жауабын 15-20 күн күтудің қажеті жоқ. Сервис интернет-ресур-

старды пайдаланушыларға үйден шықпай-ақ сот әрекетке қабілетсіз және әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғалар туралы мәліметтердің арнайы есепте болуы немесе болмауы туралы ақпаратты қысқа мерзімде алуға мүмкіндік береді.

Ақпаратты алу үшін қатқор.gov.kz порталына өту керек, одан әрі Сот әрекетке қабілетсіз немесе әрекетке қабілеттілігі шектеулі деп танылған тұлғалардың тізілімі бөлімінде ЖСН мен жеке басты

куәландыратын құжаттың деректерін енгізу қажет.

Одан кейін жүйеде анықтама қалыптастырылады, оны талап ету орны бойынша ұсыну үшін қағаз түрінде басып шығаруға болады. Аталған анықтама электрондық цифрлық қолтаңба арқылы куәландырылған және ресми құжат болып табылады.

Дарын ҚАНАТҰЛЫ
ҚР БП ҚСЖАЕАЖК-нің
Жетісу облысы бойынша
Департаментінің қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты қалыптастыру прокуроры

О НОВШЕСТВАХ В СФЕРЕ ОКАЗАНИЯ ГОСУСЛУГ

Действующее трудовое законодательство предусматривает определенные ограничения для лиц, совершивших коррупционные преступления.

Соискатели, при оформлении на работу в организации квазигосударственного сектора обязаны, представлять справку о наличии либо отсутствии сведений о совершении коррупционного преступления.

Если ранее не допускалось трудоустройство лиц, на должность, связанную с исполнением управленческих функций, то сейчас ограничение в трудоустройстве в квазигосударственных организации распространяется на все должности.

Комитетом по правовой статистике и специальным учетам Генеральной

прокуратуры выдача сведений о совершении лицом коррупционного преступления переведена в сферу оказания государственных услуг.

Прием и выдача документов для оказания государственной услуги осуществляется через: веб-портал «электронного правительства» www.egov.kz.

Срок исполнения услуги 10 минут, в случаях дополнительной установочной проверки – 5 рабочих дней.

Услуга будет также доступна работодателям, для получения сведений в отношении сотрудников, при условии их согласия посредством «личного кабинета» и (или) sms-подтверждения. Получить такую услугу можно лишь при регистрации в базе мобильных граждан.

Для регистрации в базе мобильных граждан услугополучателю необходимо в «Личном кабинете» на веб-портале «Электронного правительства» в графе «телефон» указать номер телефона или привязать его к индивидуальному идентификационному номеру (ИИН) обратившись в любой фронт-офис Госкорпорации.

С.МЕРЕЙХАН,
Старший прокурор по надзору за законностью в сфере правовой статистики и специальных учетов по Аксускому и Каратальскому районам Департамента Комитета по правовой статистике и специальным учетам ГП РК по области Жетісу

ПРАВИЛА БЕЗОПАСНОГО ОТДЫХА В ЛЕСУ

Лес — это зеленая одежда земли и наше самое большое богатство. Самым грозным врагом леса всегда был огонь. В настоящее время в большинстве случаев его возгорания виноват сам человек. Но выполняя несложные правила пожарной безопасности в лесах, можно сохранить природу и не допустить масштабного бедствия.

Лесные пожары оставляют после себя опустошенную на долгое время территорию. А начинаются они подчас из-за недооценки опасности огня и нарушения правил поведения в лесу. Оброненный окурок, брошенная после пикника стеклянная посуда и непотушенное кострище — всё это потенциальные источники пожара.

В современном обществе стал очень модным зеленый туризм. Но не все новоявленные туристы владеют даже азами пожарной безопасности на природе. Не задумываясь о последствиях, они раскладывают костер для приготовления пищи под деревьями, около кустарников, не следят за ним.

Огонь в лесу часто бывает жизненно необходим: он согревает, высушивает одежду, дает возможность выпить чай и приготовить. Но нужно знать правила обращения с ним, иметь элементарные практические навыки по разведению и тушению, разбираться в видах и способах его разложения.

Чтобы умело развести костер в лесу надо запомнить для себя не-

сколько основных шагов: должен быть проведён тщательный подбор места разведения;обязательная подготовка площадки;заготовка топлива и растопки.Любая оплошность при обустройстве костра может разрушить экологическое равновесие. Например, жар огня вблизи деревьев сильно нагреет их кору и живые ткани. Дерево может погибнуть. Нагретая до высоких температур почва спекается и становится безжизненной.

Существует ряд правил для «безопасного костра»:

в сухую погоду разжигайте костер только на песке или камне, по берегам водоемов, на полянках с зеленой травой;убирайте от огня все горючие предметы на расстоянии более полуметра;для экстренного тушения костра держите вблизи несколько емкостей с водой;положите рядом пучок нарезанных веток для зачлестывания огня;никогда не разводите огонь около смолистых деревьев, у деревьев с дуплами, на старых вырубках;густая трава, мох, лишайник могут стать причиной возгорания окрестных деревьев;не разводите высоких и больших костров: несколько маленьких могут принести вам больше пользы;если вы увидели старое кострище — воспользуйтесь им;если не нашли подходящего места, снимите верхний слой почвы с дерном и разожгите костер на земле без органической

подложки. Разводите костер не меньше чем в трех метрах от палаток с подветренной стороны.Не забудьте, если вы находитесь в заповедном лесу, то в нем обязательно устроена площадка для костра. Самовольное ее перенесение наказывается по Закону.

Вы провели хороший уик-энд в лесу или закончили поход. Позаботьтесь о том, чтобы лес при этом не пострадал. При уходе с места отдыха или стоянки ликвидируйте костер: залейте водой, закидайте влажной землей и притопчите.

Даже если вы тушили костер вечером, утром снова проверьте место: могут остаться тлеющие угольки.Пощупайте пепел и золу — они должны быть холодными. Перекопайте вместе с ними этот участок. После тушения костра не уходите сразу, подождите минут 15–20. Только убедившись, что всё в порядке, можете уйти.

Только от нашего правильного отношения к огню зависит пожарная безопасность в лесах. Выполняя простые правила поведения на природе, можно существенно убавить количество лесных пожаров.

А. АСУБЕКОВ,
Ст.дознаватель ОЧС
Ескельдзкого района
старший лейтенант
гражданской защиты

2024 жылдың 04 мамырында Ескелді ауданы әкімінің орын-

ЖАЗ-2024

басары Жанар Қанатқызы Байұзақованың төрағалығымен «ЖАЗ-2024» аударында ауданның санитариялық-эпидемиологиялық басқармасы, төтенше жағдай, полиция бөлімі қызметкерлерінің қатысуымен білім бөлімі кеңейтілген тақырыптық жиын өткізді. Жиында оқушы балалардың жазғы демалысына қатысты өзекті мәселелер жан-жақты талқыланып, сараланды. Жиын соңында жоспарлы шаралардың сапалы орындалуына барлық мекемелерге ұсыныстар мен тапсырмалар берілді.

ЕСКЕЛДІ БАРЫСЫ

Ескелді ауданының Дене шынықтыру сауықтыру кешенінің күрес залында Қазақ күресінен «Ескелді барысы» атты аудандық іріктеу турнирі өтті.

Жарыстың ашылу салтанатында Ескелді ауданы әкімінің орынбасары Байұзақова Жанар Қанатқызы сөз сөйлеп спортшыларға сәттілік тіледі.

Келесі құттықтау сөз Облыстық бұқаралық-спорттық іс-шарларды өткізу орталығының директорының орынбасары Қайролдаев Елдос Әуелханұлына берілді.

Спорт саласында көп жылдар қызмет еткен ардагер Салин Рүстембекұлына сөз беріліп, спортшыларға ақ батасын арнап, тілектерін жаудырды.

Ескелді ауданының балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің директоры Әділбеков Қапалбай Қуатұлы жарысқа қатысушыларға сәттілік тілеп, облыстық, республикалық деңгейде өнер көрсетуге тілектес болды.

Жарысқа 11 ауылдық округтен 12 палуан қатысып, бақтарын сынап нәтижесінде:

I орынды Жалғызбағаш ауылдық округінің палуаны Жұмақалымов Айбол

II орынды Төлеңгіт ауылдық округінің палуаны Нұрболат Ермек III орынды Алдабергенов ауылдық округінің палуаны Ахметов Айдос иеленді.

Жеңімпаздармен жүлдегерлер Ескелді ауданының бұқаралық-спорттық іс-шараларды өткізу орталығының медаль, грамоталарымен және бағалы сыйлықтармен марапатталды.

2024 жылдың 10 мамыр күні өтетін Жетісу барысына жолдама ұтып алған палуандарымызға Сәттілік пен Жеңіс тілейміз.

ҮСТЕЛ ТЕННИСІНЕН АУДАНДЫҚ АШЫҚ БІРІНШІЛІГІ

зинамен қапталған ракеткамен сайысқа түсіп әлем чемпионы атанды. 1988 жыл - Үстел теннисі 1988 жылғы Сеул Олимпиадасына алғаш рет Олимпиадалық спорт түрі болып енді. Ал Қазақстанда алғаш рет 1952 жылы Өскемен қаласында пайда болып, әуесқойлар арасында алғашқы турнирлер өткізілген.

2024 жылдың 30 сәуір күні «1 мамыр – Қазақстан халқының бірлігі күні» мерекесіне орай үстел теннисінен 2006-2008, 2009-2010 ж.т. жасөспірім ұлдар мен қыздар арасында Ескелді ауданының балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің ашық жеке-лей біріншілігі өтті. Жарысқа 100-ден аса спортшы қатысып, бақтарын сынады. Жеңімпаздар мен жүлдегерлер кубок, медаль және грамоталарымен марапатталды.

Үстел теннисі – шапшандық - Халықаралық үстел теннисі пен ептілікті қажет ететін, федерациясы дүниеге келді. 1926 әлемде кең таралған спорт түрі жыл - Аталмыш спорт түрінен болып табылады. Алғаш 1921 жыл - Англияда үстел теннисі өтті. 1952 жыл - Жапондық Хи-родзи Сато жаңалық ашып, ре-

ТЫЛДАҒЫ ЕҢБЕК БОЛМАСА, МАЙДАНДА ЖЕҢІС ТЕ БОЛМАС ЕДІ

Ұлы Отан соғысы жылдары Ескелді ауданы Биғаш ауылынан да тыл еңбеккерлерінің Жеңіске қосқан үлесі қомақты болды. Жалғызбағаш ауылдық округінен Еділ Боранбаев «Еліміздің өткен өміріндегі бел-белестеріне ойша көз жіберсек, Ұлы Отан соғысының отты жылдары еске түседі.»-деп, сөзін бастады. Қарт ата есіне түскен сәттен бастап, көзіне жас алды. Бақыттың жасы деп, бізге батасын берді. Бақыттың көз жасы оңайлықпен келмегенін түсіндіргісі келгендей болды. Иә, бұл бір халықтың басына туған қиын-қыстау, сұрапыл кезең еді. Майдандағы жауынгерлер де, тылдағы еңбеккерлер де бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, бүкіл халқымыз жеңіс үшін қажеттің бәрін істеді. Майдан мен тылдың біртұтас қимыл-әрекеті сол ұлы Жеңісті екелді де. Сол бір жылдардың ізі өшкен жоқ ел көкейінен, соғыс өртінде шырпы тигенген шаңырақ бар ма екен, сіре? «Майдан», «тыл» деген жай аты ғана. Әйтпесе, бірі мылтықты, бірі мылтықсыз – екеуі де жанкешті шайқас болатын. Ер азаматты оқ қинаған, бала-шағаны жоқ қинаған заман еді ғой. Шынында да, оқтың азабынан жоқтың азабы кем соқпаған тұстары да аз болмайтын. Қаншама адам қорғансыз, асыраушысыз қалды... Талай тарлан, небір боздақ құрбан болды. Талай жесір көзінің жасын бұлады, талай жетім «әкешім» деп жылады. Бір кездері айдарынан жел ескен

ер-азаматтар ауылы ақжаулықтылар ауылына, жайнаңдаған жастар мекені қариялар мекеніне айналған сол бір қасіретті шақ еске түскенде жүрегің сыздайды. Майданда қорғасын жауса, елде «қара қағаз» жауған кез еді ол. Ер-азаматын, баласын жоқтап, аза тұтқан аналар жылап-сықтап, мұң-шерін шүберекке түйіп, ертеңіне көзі іспектей болып жұмысқа баратын. Олар маңдайдан тер, көзден жас ақса да өз жұмыстарына бекем болды, жарғақ құлағы жастыққа тимей, күн қатып, түн қатып сарыла еңбек етті. Шаңырағын шайқалтпай, тағыз сезімнің жылуымен жағылған ошақ отын сөндірмей, балаларына қамқор бола білді. Соғыс кезінде жұмыс істедік. Бәрін санаспай жасай бердік. Соғыс болмасын! Жастар аман болсын! Біз көрген бейнетті көрмесін!» Міне, нағыз ерлік. Еділ атаны осындай ұлы мереке қарсаңында «Жетісу Шұғыласы» газетінің ұжымы мен Жалғызбағаш ауылдық округімен бірлесіп құттықтап, батасын алып қайттық. Жаны жараланған ата, сол кезде дос-жараны мен батыр тұлғаларын есіне алып, күрсінді. Өтті, кетті. Қалған өмірімізге белек мен тыныштық берсін! «Тылдағы еңбек болмаса, майданда жеңіс те болмас еді» деген болатын хас батырымыз Бауыржан Момышұлы. ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

асу, жеткен биік әркімнің өмірінде әрқилы. Оны сырт көз өздеріне бағалап та жатады. Сондағы жалпының іздейтіні біреу: ол – кісілік келбет, азаматтық тұлға. Оған – дәл осындай адами асқақ қасиетке, қанша ғұмыр кешкенімен, жеткен де бар, жетпеген де бар. Өзінің өнегелі өмір соқпағында үлкенге құрметке ие, сан мыңдаған шәкірттеріне үлгі болар ұстаз.

10-ы мамыр Ескелді ауданының құрметті азаматы Алтай Нұрғалиұлы Байчпановтың туылған күні. Алтай Нұрғалиұлы Ескелді ауданында енебегі сіңген зоотехник, нұсқаушы болып қызмет атқарған. Бүгінде мыңдаған шәкірт тәрбиелеп, халықтың алғысына бөленген Алтай Нұрғалиұлы 70-ке толып отыр. Әрбір адамның өзіне тән ғұмыр жолы, тіршілік баяны бар, бірақ еткен еңбек, көрген бейнет, татқан зейнет, алған

пеген де бар. Өзінің өнегелі өмір соқпағында үлкенге құрметке ие, сан мыңдаған шәкірттеріне үлгі болар ұстаз. Бүгінгі 70 жасқа толған мерейлі тойыңызда сізге зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, ғұмырыңызға баянды бақыт тілейміз! Өткен күннің артта қалып елесі, Тіршіліктің жылжи берер кемесі. Басыңызға бақ пен ырыс сыйлаған, Жетпіс жастың құтты болсын белесі!

Газета «Жетісу шұғыласы» объявляет о начале подписной компании на 2024 год!
Наш ИНДЕКС:
Физ.лицо - 65535 Юр.лицо - 15535
Сумма подписки:
Физ.лицо:
6 мес. - 2 284,80 тг год - 4 569,60 тг
Юр.лицо:
6 мес. - 2947,80 тг год - 5 895,60 тг
ПОДПИШИТЬ НА НАС!
Подписчикам при публикации предоставляются скидки!
Наш электронный адрес: eskeldi_eli@mail.ru

Меншік иесі: «ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС директор - бас редактор Инкар Ерболқызы НҰРСҰЛТАНОВА. Редакцияның телефоны 3-19-15

Газет қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет жұма күні шығады. Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген. Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.

Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. Газет «Дәуір» Республикалық полиграфиялық баспа кешені» ЖШС-ның баспаханасында басылады. Баспахананың мекен-жайы: 050044, Алматы қаласы, Ш.Қалдаяқов көшесі, 17-үй

Редакция мекенжайы: индекс 040500 Қарабұлақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй. Осы шығарылымның таралымы 1900 Тираж 1900 Тапсырыс 1089 Көлемі 2 баспа табақ.

Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді. Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции. Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ